

Management

k 31. 12. 2002

RNDr. Gregar

radní hl. m. Prahy pro životní prostředí (od prosince 2002)

Ing. Petr Švec

Náměstek primátora hl. m. Prahy pro životní prostředí (do listopadu 2002)

Ing. Kateřina Vaculová

Vedoucí Odboru městské zeleně Magistrátu hl. m. Prahy

PhDr. Petr Fejk, ředitel Zoo Praha

Ing. Miroslav Špička, zoologický náměstek

Ing. Vladimír Solař, provozní náměstek

Ing. Ludmila Průdková, investiční náměstek

Ing. Vít Kahle, náměstek ÚKV

Ing. Petr Ptáček, ekonomický náměstek

RNDr. Karel Pithart, kurátor (ptáci)

PhD. Pavel Brandl, kurátor (savci kromě kopytníků)

Petr Velenský, kurátor (plazi)

Miroslav Brtnický, kurátor (kopytníci)

MVDr. Roman Vodička, MVDr. Miroslav Král, veterinární lékaři

RNDr. Evžen Kůs, dokumentace

Ing. Tomáš Kapic, obchod a výměna zvířat

Marek Jentschke, krmivářství

Antonín Vaidl, Zbyněk Šiša, Jan Svoboda, provozy chovů

Ing. Miroslav Kučera, péče o areál

Jiří Kotek, stavební činnost

Martin Ševčík, údržba

Marie Knapová, mzdy

Yvona Krouská, komerční činnost

Dana Podzemská, personalistka

Vladimíra Ritz-Radlinská, sekretariát

Zpráva ředitele

Roky 2001 a 2002 byly bez nadsázky nejvýraznějším obdobím v dějinách pražské zoo.

2001

V roce 2001 oslavila Zoo Praha **70 let své existence**. Prožila náročnou a nezapomenutelnou sezónu plnou událostí, které úroveň a věhlas naší zoo posunuly o velký skok dopředu.

Především vyvrcholil velký **stavební boom**, který nemá v historii zahrady obdoby. 8.září jsme v jednom dni otevřeli 2 velkorysé expoziční celky, jež do zahrady přinesly zcela nový způsob vystavování zvířat. Jak nový **Africký dům** s 5 hektarů rozlehlým venkovním výběhem, tak nový **areál pro gorily** otevírají cestu, kterou by se chtěla Zoo Praha ubírat v novém tisíciletí. Vedle těchto dvou klíčových projektů pak Zoo Praha stihla otevřít dalších 5 nových expozic - pro vlky eurasijské, jeleny wapiti, lemury, makaky a papoušky ara a kakadu, dokončit nový areál pro děti, zooshop u východu ze zoo a zrekonstruovat krmivářské zázemí. S koncem roku 2001 se tak uzavřelo celkem 10 investičních akcí v celkovém objemu finančních prostředků kolem 120 milionů korun!

Úsilí roku 2001 pro nás kulminovalo v září – pražská zoo hostila **18. výroční konferenci Evropské asociace zoo a akvárií (EAZA)**. Týden po otevření nových pavilonů, mezi 18. a 23. zářím, se do Prahy sjel rekordní počet 423 delegátů a hostů z 34 zemí všech kontinentů. Praha se tak stala na několik dní hlavním městem zoologických zahrad Evropy. Konference proběhla na organizační i hostitelské úrovni odpovídající nejvyššímu evropskému standardu. A mohutná proměna naší zoo z posledních let byla pro delegáty velkým překvapením.

Změny v pražské zoo oceňovala i veřejnost – jsme jedinou českou zoo, které v posledních letech trvale rostla **návštěvnost**. Výsledek roku 2001 (657 tisíc lidí) nemá v zemi konkurenci. Roční bilanci z poloviny 90. let jsme již překonali téměř o 200 tisíc návštěvníků! Jenom v září a říjnu, po otevření nových pavilonů, nás navštívilo na 140 tisíc lidí. Takový podzimní nápor naše zoo nepamatuje.

Jubilejní sezona pak přinesla ještě jednu zvláštnost – za pražskou zoo se nechodilo jen do Troje. Téměř půl roku byly v Národním muzeu na Václavském náměstí a v Muzeu hl. m. Prahy na Florenci k vidění hned **2 reprezentativní výstavy** k její sedmdesátileté historii. Podobně velkorysý výstavnický projekt absolvovala Zoo Praha naposledy před 20 lety.

Rozsáhlé změny v areálu ovlivnily i **chovatelský život zahrady**, nejpatrněji při stěhování naší skupiny žiraf a sestavování zcela nové skupiny goril. Obě akce se staly náročnou prověrkou zkušeností a schopností našich lidí, ve které pražská zoo obstála bez ztráty či závažnějšího poranění zvířete. Upřímně svým kolegům za tento výkon děkuji. Podobně profesionální a nestandardní přístup vyžadovaly nově otevřené expozice lemurů, jelenů, vlků, arů, surikat či hrabáčů. Každá po svém přinášela svým novým pojetím dosud neznámé problémy, které bylo třeba operativně

řešit. Celkově nové expozice umožnily pokračovat v trendu rostoucího počtu chovaných druhů i jedinců. Nově se v chovatelském seznamu naší zoo objevili například medojedi, pásovci, nosáli, kalimika, surikaty, štětkouni, nahuři, kuskus či tany. Z významných odchovů si ceníme zejména mláděte levharta mandžuského, narozeného 11. března (kromě nás množí pouze Zoo Peking), dále vari červeného, přímorožce beisy (prvoodchov v ČR), buvolců běločelých, takina indického (prvoodchov v ČR), dracény guayanské (v Evropě množí pouze Zoo Praha) nebo rekordních 13 ptačích prvoodchovů, v čele s odchovem holuba růžového (prvoodchov v ČR). Výjimečný je i první umělý odchov koně Převalského na světě nebo rekordních 21 mláďat v naší hnízdní kolonii plameňáků.

Ekonomickými výsledky rok 2001 navázal na trend **zvyšování vlastních příjmů** z předchozích let. Oproti roku 2000 se zvýšily o 24% (na 54 mil. Kč!). Na konci roku 2001 byla také dokončena jedna z nejnáročnějších kapitol fungování současné zoo – **rekonstrukce jejího účetnictví let 1994–2000**. Výsledky této rekonstrukce definitivně uzavřely účet za nedostatky v účetnictví organizace z 90. let a umožnily uzavřít i bilanci dvou předchozích roků s dosud neschválenými výsledky hospodaření. Hospodaření Zoo Praha bylo také poprvé v moderní historii organizace prověřeno auditem.

2002

V 1. polovině roku 2002 pokračoval dynamický stavební a ekonomický rozvoj Zoo Praha.

V únoru byla zahájena stavba největšího a nejnákladnějšího pavilonu v dějinách českých zoo – **pavilonu Indonéská džungle**. V červnu byla otevřena nová expozice nosálů. Návštěvnost pražské zoo pokračovala v překonávání rekordů. V sobotu 1. června navštívilo naši zahradu neuvěřitelných 16 tisíc lidí za jediný den! Něco takového pražská zoo nepamatuje.

Zajímavě se sezona 2002 vyvíjela i **v chovatelské oblasti**. Odchovali jsme 10 mláďat vlků eurasijských, tanu severní, vačici krysí (obě poprvé v Praze), 11 sitatung či orlosupa bradatého – byl to v pořadí třetí jedinec určený pro reintrodukcii do rakouských Alp. Světovým unikátem pak byl úspěšný odchov 15 leguánů kubánských (druhý nejlepší výsledek v historii) a 7 varanů mangrovových. Z nově chovaných druhů patří k nejvýznamnějším lemur tmavý a lemur kata, veverka kapská, mangusta liščí, ketupa rybí či nesyť africký. Zajímavou událostí byly rovněž 30. narozeniny nejstaršího koně Převalského v historii pražského chovu – klisvy Cilky. Do mezinárodních souvislostí se naše zoo zapsala aktivní účastí na celosvětově koordinované záchranné několika tisíc asijských želv, zabavených pašerákům čínskými celníky v Hongkongu. Zoo Praha se ujala více než 120 těchto ohrožených zvířat a počítá s nimi do nového Pavilonu indonéské džungle.

Slibný rozvoj Zoo Praha byl však ze dne na den přerušen nečekanou ranou. V srpnu roku 2002 postihla město Prahu nejničivější **povodeň** za posledních 200 let. Během několika hodin voda zalila i polovinu zahrady a připravila o domov více než 1000 zvířat.

Zaměstnanci Zoo Praha byli vystaveni pravděpodobně **nejnáročnější evakuační akci** v dějinách všech zoo na světě. Přes veškeré úsilí se však všechna zvířata zachránit nepodařilo. Osudy některých z nich sledovaly bez přehánění miliony lidí po celém světě. Lachtan Gaston, slon Kadíra nebo hroch Slávek se stali symbolem zápasu s ničivým živlem.

Vše v zahradě se rázem změnilo. Škody byly vyčísleny na **232 milionů Kč**, dolní část areálu se proměnila ve výjev z Apokalypsy. Veškeré plánování – staveb, rozpočtu, návštěvnosti – jako by začínalo v zoo znovu od nuly. Zahrada si sáhla doslova na své dno.

Od srpna do prosince roku 2002 udělali **zaměstnanci Zoo Praha** neuvěřitelný kus práce. Již 7. září jsme otevřeli zoo pro veřejnost včetně části dolního areálu. Do konce roku jsme z areálu odklidili veškeré bahno a naplaveniny a opravili sítě a nejn nutnější objekty tak, abychom mohli drtivou většinu zvířat vrátit před začátkem zimy zpět do sucha a tepla.

Z 1000 evakuovaných zvířat tak zůstalo k 31. 12. nezajištěno jen něco málo přes 100 jedinců. Za péči o ně, stejně jako za nezištnou, operativní pomoc během evakuace, děkuji všem kolegům z **ostatních českých zoo**, bez jejichž pomoci by byla záchrana tak velkého počtu zvířat nemyslitelná.

Ze všeho nejvíc chci však poděkovat **veřejnosti**. Více než 600 lidí neváhalo v prvních týdnech po povodni fyzicky pomáhat s nejhorším stavem zahrady. Další 4000 nám pak do konce roku poslaly dohromady téměř 20 milionů Kč na její obnovu ! Tato důvěra a silné pouto lidí k zoo je zřejmě tím nej cennějším zjištěním z celé povodňové tragédie.

Pro obnovu areálu po povodni bylo třeba sestavit a co nejrychleji projednat nový urbanistický a finanční plán. V listopadu 2002 proto Rada hl. m. Prahy schválila **aktualizaci Generelu rozvoje Zoo Praha**, podle kterého by měla tato obnova probíhat. Pro financování této obnovy se vedle pomoci Magistrátu hl. m. Prahy a veřejnosti ukázalo jako klíčové **pojištění** pražské zoo proti povodni u pojišťovny Kooperativa, uzavřené jen 3 roky před povodní (!). Pojišťovna Kooperativa financovala v roce 2002 většinu nákladů na odstraňování bezprostředních následků povodně. Obnova zoo po povodni byla naplánována na 2–3 roky.

PhDr. Petr Fejk, ředitel

Přehled událostí

2001

- 7. 1. narození žirafy Rothschildovy
- 7. 3. příchod páru medojedů
- 11. 3. narození levharta mandžuského
- 16. 3. narození takina indického
- 31. 3. slavnostní zahájení sezony**
- křtiny tučňáků, kolpíků a žiraf
- 22. 4. Den Země, zahájení kampaně Bushmeat
- 26. 4. narození koně Převalského (první umělý odchov na světě)
- 2. 5. narození psů pralesních
- 9. 5. zprovoznění nového východu
- 10. 5. vylíhnutí supa hnědého
- 13. 5. narození vari červeného
- 21. 5. odchod samice medvěda ledního
- 1.–3. 6. dny dětí v Zoo Praha
- 2. 6. slavnostní otevření expozic** vlků, arů, lemurů a jelenů a dětského areálu
- 4. 6. zprovozněny nové vstupní turnikety
- 12. 6. příchod samce gorily z Kataru
- 14. 6. dokončení stavby zooshopu
- 27. 6. stěhování žiraf do nového pavilonu
- 28. 6. demolice starého pavilonu žiraf
- 17. 7. vylíhnutí korunáče modrého
- 21. 7. Den ABC v Zoo Praha
- 13. 8. příchod páru goril ze Zoo Dvůr Králové n. L.
- 30. 8. příchod 5 surikat
- 5. 9. příchod 2 samic goril z Austrálie
- 8. 9. slavnostní otevření Afrického domu a Pavilonu goril**
- 18.–23. 9. konference EAZA v Praze**
- 28. 9. slavnost k 70. výročí Zoo Praha
- 16. 10. vernisáž výstavy v Národním muzeu
- 18. 10. vernisáž výstavy v Muzeu hl. m. Prahy
- 22. 10. příchod samce hrošíka liberijského
- 15. 11. příchod 5 nosálů červených
- 20. 11. uzavřena rekonstrukce účetnictví let 1994–2000
- 8. 12. setkání sponzorů Zoo Praha
- 12. 12. narození žirafy Rothschildovy
- 21. 12. příchod nahurů modrých
- 22. 12. narození přímorožce beisy

2002

- 6. 2. narození žirafy Rothschildovy
- 18. 1. příchod 123 želv zabavených v Asii
- 22. 1. příchod dvou manulů
- 26. 2. vylíhnutí orlosupa bradatého
- 12. 3. příchod 5 lemurů kata

15. 3. zahájení stavby Indonéské džungle

23. 3. slavnostní zahájení sezony

otevření zooshopu Pavilon plyšáků

křtiny žirafy, velblouda a klokana

narozeniny klisny koně Převalského

2. 4. vylíhnutí volavčíka člunozobého

10. 5. narození vlků eurasijských

28. 5. premiéra divadla Minor

1.–2. 6. dny dětí v Zoo Praha

otevření expozice nosálů

křtiny soba, bonga a volavčíka

1. 6. rekord návštěvnosti –16 067 osob za den

13. 6. narození lachtana jihoafrického

12. 8. příchod páru hadilovů

13. 8. vylíhnutí leguánů kubánských

13.–14. 8. **povodeň**, uzavření zoo, evakuace 1029 zvířat

4. 9. vylíhnutí leguánů kubánských

7. 9. znovuotevření zoo po povodni

28. 9. slavnost k 71. výročí otevření Zoo Praha

benefiční koncert „Zvedáme hlavu!“

7. 9. úhyn želvy sloní Princezny, nejstaršího zvířete v Zoo Praha

19. 11. schválena aktualizace Generelu Zoo Praha po povodni

26. 11. křest knihy *Kam plaveš, Gastone?*

7. 9. setkání sponzorů Zoo Praha

12. 12. křest knihy *Pojďte s námi za zvířátky*

Povodeň

V srpnu roku 2002 postihla Prahu **povodeň**, jejíž rozsah a ničivá síla nemá pamětníka. Přímé sousedství Zoo Praha s Vltavou způsobilo její zaplavení na téměř polovině areálu.

Ve středu, 14. srpna, dosahovala hladina vody v nejhlubších místech areálu výše více než 10 metrů. Něco takového neočekávaly ani ty nejhorší předpovědi. V těch dnech prožila naše zoo doslova vlastní Apokalypsu.

Voda vyhnala z domovů více než **1000 zvířat** – zástupce stovek druhů od ptáků přes šelmy, opice a lidoopy až k nosorožcům, hrochům a slonům. V extrémním časovém tlaku, ve vypjatých, často až dramatických podmínkách, byli zaměstnanci zoo vystaveni pravděpodobně **největší evakuaci zvířat na světě**. Do záchrany se aktivně zapojily i ostatní české zoo. Bohužel se všechna zvířata zachránit nepodařilo. Vedle 1029 evakuovaných zvířat další **134 povodeň nepřežila**. Čtyři zvířata jsme museli sami utratit, 40 ptáků dokonce uhynulo až několik dní po povodni v důsledku prožitého stresu.

Povodeň zanechala na bezmála polovině areálu neuvěřitelnou spoušť. Zničeno bylo více než 20 objektů a expozic, dalších 13 bylo zásadně poškozeno. Nefungovaly rozvody sítí. Jen odklizení bahna, trosek a naplavenin trvalo měsíce. Provoz zoo byl načas zcela ochromen. Znovuotevřena byla zahrada 7. září, do konce roku však zůstala většina poškozené části areálu návštěvníkům nepřístupná. **Škody byly odhadnuty na 232 milionů Kč.**

Nad zahradou visel po povodni osudový otazník. Nevyhnula se ani mediálnímu tlaku nebo úvahám o zásadním omezení její činnosti v záplavovém území. O jejím zmrtnýchvstání nakonec rozhodla **veřejnost**. Sama začala existenci i evakuační výkon zoo hájit a neuvěřitelným výsledkem povodňové **sbírky na pomoc zoo** (20 milionů Kč!) odstartovala její nadějnou obnovu.

Všem, kteří se podíleli na záchraně zvířat a všech dalších formách pomoci, **děkujeme.**

Podrobnosti o povodni dále uvádíme v kapitolách Chovatelství, Stavební činnost, Veřejnost a Zaměstnanci.

Ekonomická zpráva

V roce 2001 pokračoval strmý **nárůst vlastních příjmů** Zoo Praha, a to jak v hlavní, tak v doplňkové činnosti. Nejvýznamnější byl nárůst příjmů ze vstupného – o 30%, což představovalo o 6,5 milionu Kč navíc oproti předchozímu roku! Tuto skutečnost ovlivnilo vedle vyšší návštěvnosti i zvýšení ceny vstupného. Celkově vlastní příjmy stouply o 24% na výsledných 54 milionů Kč.

Stouply však i celkové **náklady v hlavní činnosti**, oproti roku 2000 o 20%. V trendu posledních 5 let, kdy se celkové náklady stabilizovaly na úrovni mezi 110–120 miliony Kč, představuje toto výrazné navýšení oprávněnou výjimku. Bylo způsobeno zejména velkým objemem oprav a služeb souvisejících s oslavami 70. výročí otevření Zoo Praha, s pořádáním prestižní mezinárodní konference EAZA a s otevíráním výjimečného počtu nových expozic. V souvislosti s otevíráním nových pavilonů také stouply náklady na propagaci a spotřebu energií.

Zvýšení celkových nákladů přesto neznamenal zvýšení dotační závislosti Zoo Praha. Naopak, z poskytnuté **provozní dotace MHMP** ve výši 94 milionů Kč byly dokonce uspořeny necelé 4 miliony Kč, které byly vráceny do rozpočtu města, a míra ekonomické soběstačnosti se v roce 2001 zvýšila o další 2% na výsledných 36%.

V roce 2001 byl dokončen náročný proces **rekonstrukce účetnictví** Zoo Praha let 1994–2000. Po celý rok na ní na základě výběrového řízení pracovala společnost HZ Praha, s. r. o. Přestože se nepotvrdily původní předpoklady o zcela neprůkazném účetnictví let minulých, bylo nutno v rámci finančního vypořádání rozdílů zjištěných rekonstrukcí vrátit z rezervního fondu Zoo Praha do rozpočtu města 5,1 milionu Kč a ze zisku z doplňkové činnosti v roce 2001 dalších 1,6 milionu Kč. Schválením tohoto vyrovnání Usnesením Rady HMP dne 20. listopadu 2001 byl definitivně uzavřen účet za nedostatky zjištěné v účetnictví organizace z minulých let.

Rok 2001 byl také prvním rokem, kdy jsme účetnictví organizace podrobili externímu **audit**u. Jeho výsledek prokázal, že v tomto roce jsme účetnictví vedli v souladu se zákonem a že tedy poskytuje věrný obraz hospodaření Zoo Praha.

Povodeň v srpnu 2002 odchýlila od normálu prakticky všechny ekonomické ukazatele Zoo Praha. Zoo byla téměř na 1 měsíc uzavřena a do konce roku byl její provoz značně omezen. Prioritním úkolem bylo vedle úklidu areálu především vrácení co nejvíce z tisícovky evakuovaných zvířat zpět do sucha a tepla ještě před začátkem zimy. Bylo nutno demolovat a odklidit 13 objektů, 4 objekty byly připraveny k celkové rekonstrukci, dalších 10 objektů pak bylo opraveno k provizornímu využívání. Bylo třeba co nejrychleji obnovit dodávku vody a elektrické energie a kanalizační rozvody. Celkem byly do konce roku 2002 **povodňové škody** na nemovitém i movitém majetku a zásobách odhadnuty na 232 miliony Kč, přičemž podle odborníků lze očekávat, že další škody se projeví po skončení zimního období.

Vlivem povodňové katastrofy stouply celkové **provozní náklady** oproti předchozímu roku o 46%. Naštěstí měla zahrada proti povodni uzavřenu řádnou pojistku a většina ze zvýšených nákladů byla hrazena z poskytnuté zálohy na pojistné plnění. Celkové přímé náklady na odstraňování povodňových škod dosáhly v roce 2002 výše 66,2

milionu Kč, z toho 43,8 mil. Kč bylo kryto zálohou na pojistné plnění, 13,4 mil. Kč příspěvkem ze státního rozpočtu, 8,5 mil. Kč příspěvkem zřizovatele (převodem ze zdrojů Pražské botanické zahrady) a 0,5 mil. Kč změnou účelu dotace MŽP.

Vedle logického poklesu tržeb ze vstupného (o 16%) i z doplňkové činnosti (o 27%) však získala Zoo Praha nečekaně vysoký příjem ve formě **darů ze strany veřejnosti**. Ty dosáhly za rok 2002 výše 24,4 mil. Kč, přičemž téměř 20 mil. Kč se soustředilo na povodňové konto, speciálně zřízené zahradou.

Údaje o poskytnutí a čerpání investičních prostředků uvádíme v kapitole Stavební činnost.

Chovatelství - úvod

K 31. 12. 2001 BYLO V ZOO PRAHA CHOVÁNO:

Celkem 1981 zvíře ve 415 druzích

Z toho

Savci 726 / 124

Ptáci 981 / 193

Plazi 187 / 41

Obojživelníci 18 / 4

Ryby 69 / 11

Bezobratlí xx / 42

ÚSPĚŠNĚ BYLO V ROCE 2001 ODCHOVÁNO:

Celkem 375 mláďat

Z toho

Savci 134

Ptáci 235

Plazi 6

K 31. 12. 2002 BYLO V ZOO PRAHA CHOVÁNO:

Celkem 1668 zvířat v 362 druzích

Z toho

Savci 661 / 116

Ptáci 800 / 169

Plazi 207 / 36

Bezobratlí xx / 41

ÚSPĚŠNĚ BYLO V ROCE 2002 ODCHOVÁNO:

Celkem 375 mláďat

Z toho

Savci 153

Ptáci 171

Plazi 51

ZOO PRAHA VEDE:

- Mezinárodní plemennou knihu koně Převalského (od 1. 1. 1960)
- Mezinárodní plemennou knihu hroznýšovce kubánského (od 1. 1. 1994)
- Mezinárodní plemennou knihu leguána kubánského (od 1. 1. 1995)
- Mezinárodní plemennou knihu orlície bornejské (od 4. 10. 2002)
- Mezinárodní plemennou knihu želvy černavé (od 4. 10. 2002)

ZOO PRAHA VYDÁVÁ PUBLIKACE:

- Gazella, odborný časopis Zoo Praha, (od r. 1975)
- Ročenka českých a slovenských zoologických zahrad (od. r. 1984)

ZOO PRAHA CHOVÁ:

- 120 druhů zařazených do Červené knihy ohrožených druhů IUCN (IUCN Red List)
- 52 druhy zařazené do evropských záchranných programů (EEP)
- 41 druh uvedený v mezinárodních plemenných knihách (ISB)
- 18 druhů vedených v evropských plemenných knihách (ESB)
- 29 druhů zařazených mezi kriticky ohrožené a zvláště chráněné druhy fauny ČR
- 164 druhy vedené v seznamu CITES

ZOO PRAHA JE ČLEMEM:

- EEP – European Endangered Species Program
- EAZA – European Association of Zoos and Aquaria
- WAZA – World Association of Zoos and Aquaria
- UCSZ – Unie českých a slovenských zoologických zahrad
- ISIS – International Species Information System
- IZE – International Association of Zoo Educators
- SSC – Species Survival Committee
- EEKMA – European Elephant Keepers and Manager Association
- CBSG – Conservation Breeding Specialist Group
- WWT – Wild Wetland Trust
- DOG – Deutsche Ornithologische Gesellschaft
- British Ornithologists Union
- National Geographic Society
- Deutsche Gesellschaft für Säugetierkunde

ZOO PRAHA SPOLUPRACUJE S:

- IUCN – International Union for Conservation of Nature and Natural Resources
- FRPH – Foundation for Przewalski's Horses, Nizozemsko
- IZY – International Zoo Yearbook, Velká Británie
- Biosférickou rezervací Askania Nova, Ukrajina
- ITG – International Tachi Group, Rakousko

ZOO PRAHA KOORDINUJE V RÁMCI EAZA:

- chov hroznýšovců kubánských (RNDr. Ivan Reháček)
- chov ocelota stromového (RNDr. Pavel Brandl)
- chov bodlinatky turecké (RNDr. Pavel Brandl)
- chov a vedení plemenné knihy leguána kubánského (RNDr. Ivan Reháček)
- chov a vedení plemenné knihy orlície bornejské (RNDr. Ivan Reháček)
- chov a vedení plemenné knihy želvy černavé (RNDr. Ivan Reháček)
- ARTAG (předseda RNDr. Ivan Reháček)
- Zoo Praha je členem 17 komisí TAG.

Chovatelství - savci (kromě kopytníků)

2001

Rok 2001 byl bohatý zejména na události spojené s otevíráním nových expozic. Z nich nejvýznamnějším byl nepochybně nový **pavilon goril**. Pavilon byl vystavěn v dolní části zahrady a poskytuje moderní zázemí pro chov skupiny až 14 jedinců. Jeho prvním obyvatelem se stal 1. srpna mladý šestiletý samec Pong, dar soukromého chovatele z katarské Al Wabry. Zbytek skupiny tvořila dvě třicetiletá zvířata z královédvorské zoo - stříbrohřbetý samec Tadao a samice Kamba, a dvě mladé samice Shinda a Kijivou ze zoologické zahrady v Sydney. Po počátečních obtížích se spojením všech zvířat do jedné skupiny, které jsme museli řešit dočasným oddělením stříbrohřbetého samce, se podařilo v závěru roku vytvořit úplnou skupinu pěti jedinců. Všechny naše gorily patří k západoafrickým gorilám nížinným (*Gorilla gorilla*), které jsou v současnosti oddělovány od východoafrických poddruhů (*Gorilla beringei*) do samostatného druhu. V rámci tohoto druhu jsou rozlišovány dva poddruhy. Kontrast ke gorilám tvořil pár kalimik (*Callimico goeldii*).

Provozně byly k pavilonu goril přiřazeny i další expozice primátů. První z nich je volná expozice lemuru, první svého druhu v pražské zoo. Expozice je hrazena kombinací vodního příkopu a elektrických ohradníků a osídlily ji oba poddruhy lemuru vari, dosud chované v pavilonu malých živočichů. Druhou je expozice makaků magotů navazující na výběh paovců hřivnatých.

V pavilonu malých živočichů došlo k třetímu porodu u **vari červených** (*Varecia variegata rubra*). Samice se o tentokrát o mláďata poprvé starala, i když ze čtyřčat odchovala jediné mládě. Potvrdila tím správnost našeho postupu v loňském roce, kdy jsme jí mláďata ponechali přes zjevné nedostatky v péči samice. Přesto tím samice dostala šanci osvojit si správné mateřské chování, které uplatnila při posledním odchovu.

Nejvýznamnější chovatelskou událostí byl bezesporu další odchov nehybridního **levharta mandžuského** (*Panthera pardus orientalis*). Mládě, sameček, bylo opět odchováno zkušenou samicí Kuli, tentokrát poprvé za kontroly televizní kamerou. Tato možnost vyvolala určitou nervozitu, neboť jsme poprvé mohli sledovat kotě od prvních okamžiků porodu. Samice sice mládě očistila, ale během následujících 18 hodin o ně příliš nepečovala. Poté již probíhalo vše dle našich předpokladů. Bohužel otec mláděte, Shelti, uhynul v důsledku stáří ještě před jeho narozením. Úspěšná byla i strategie dočasného umístění samice z hybridní linie. Tu jsme dovezli na konci roku 2000 z německého Hodenhagenu. Po karanténě jsme ji přemístili do pavilonu velkých kočkovitých šelem, kde se jí podařilo po krátkém období spojit se samcem. Již páření během první říje bylo úspěšné, a proto jsme samici okamžitě převezli do olomoucké zoo, kde porodila. Přestože šlo o prvorodičku, zdárně odchovala pár mláďat. Nezbývá než vyjádřit obdiv všem, kteří se účastnili této naprosto unikátní akce. Otcem byl tentokrát druhý z našich čistokrevných chovných samců, Daniel. České zoo jsou tak v Evropě jednoznačně nejúspěšnějšími chovateli této kriticky ohrožené šelmy.

K úspěchu v chovu levhartů se bohužel nepřipojil chov **tygrů ussurijských a sumaterských** (*Panthera tigris altaica*, *P. t. sumatrae*). Chovné samice obou poddruhů mají dlouhodobé zdravotní problémy, které se mohou podílet na jejich opětovném neúspěchu při odchovu koťat v roce 2001. Po devíti letech jsme obnovili chov **jaguárů** (*Panthera onca*), zejména vzhledem ke stáří populace v českých a slovenských zoo. Do renovované expozice v pavilonu velkých kočkovitých šelem jsme přemístili pár **levhartů obláčkových** (*Neofelis nebulosa*). V rámci oživení chovu **gepardů** (*Acinonyx jubatus*) jsme provedli dočasnou výměnu chovných samců s královédvorskou zoo.

K významným odchodům roku 2001 patřil transport samice **medvěda ledního** (*Thalarctos maritimus*) Pú do lotyšské Rigy. Tato samice se v našem chovu neosvědčila, její odchod by mohl poskytnout větší šance pro rozmnožování druhé samice. V objektu amerických šelem se po tříleté pauze úspěšně rozmnožovali **psi pralesní** (*Speothos venaticus*), nepřítomnost samce u rodící samice se ukázala jako klíčová pro úspěšný odchov. Značnou ztrátu představoval úhyn samice **kuny rybářské** (*Martes pennanti*), dovezené v roce 2000. Nejvýznamnějším příchodem v americkém komplexu byla samice **ocelota stromového** (*Leopardus tigrinus*), druhu, pro který pražská zoo vede evropskou plemennou knihu. Roční samička pochází z německého Dortmundu. V současnosti chovají tento druh pouze čtyři evropské zoo. Novou samicí jsme obohatili i chov **fretů kočičích** (*Bassariscus astutus*). Novou expozici **vlků eurasijských** (*Canis lupus lupus*) jsme osídlili kromě dvou samic získaných již v roce 2000 i mladým samcem, kterého jsme obdrželi z německého Eckoltu. Pro novou expozici nosálů, která vzniká v sousedství výběhů lam, jsme dovezli pět **nosálů červených** (*Nasua nasua*) ze zoologických zahrad ve Stuttgartu a Aalborgu.

Velkými proměnami prošel v roce 2001 pavilon malých živočichů. Staré vitríny byly nahrazeny rozměrnými novými vitrínami a vnější klece byly zbourány. Vnitřní boxy byly i dále propojovány do větších celků. S tím souvisí i příchod nových nebo delší dobu nevystavovaných druhů. Patřila k nim trojice samic **tany severní** (*Tupaia belangeri*) a samec **bércouna afrického** (*Macroscelides proboscideus*). Zbývající vitríny jsou obsazeny druhy, chovanými již od roku 2000 – **burunduky** (*Tamias sibiricus*), **pískomily** rodu *Sekeetamys* a *Meriones* a **myšmi kilikijskými** (*Acomys cilicicus*). Obnovili jsme chov **hrabošů východních** (*Microtus fortis*), kteří obývají společnou vitrínu s burunduky. Novým druhem je také **bělozubka hnědá** (*Suncus murinus*). Úspěšné rozmnožování jsme zaznamenali u **mok skalních** (*Kerodon rupestris*) – rozmnožovaly se všechny tři samice, celkem jsme odchováli pět mláďat.

Nově vznikla společná expozice morčat divokých, lenochodů dvouprstých a mirikin, kterou doplnili **pásovcí štětinatí** (*Chaetophractus villosus*). Dva samce jsme dovezli z Poznaně a Dortmundu. Na opačném konci pavilonu vznikla společná expozice australských a papuánských nočních živočichů. Kromě tří ježur australských ji obývaly dva nové druhy – **klokánci králíkovití** (*Bettongia penicillata*) a **kuskusové pozemní** (*Phalanger gymnotis*). Úplnou novinkou nejen v pražské, ale i v českých zoo byl pár **medojedů** (*Melivora capensis*). Tyto zajímavé šelmy z příbuzenstva jezevců jsme získali z Tanzanie.

Neúspěšně bohužel skončil pokus o umělou **inseminaci slonů indických**. Během dvou let přípravy projektu došlo u samic k takovým změnám reprodukčních orgánů,

že by pokus o umělé oplodnění měl prakticky nulovou šanci. V pavilonu velkých savců jsme doplnili chov **hrošíků liberijských** (*Hexaprotodon liberiensis*) novým samcem z rušeného chovu zoologické zahrady v Antverpách. Přes množství pokusů zabránit útěkům **damanů skalních** (*Procavia capensis*) z nového výběhu v příkopu výběhu slonů strávili damani převážnou část sezony volně v okolí pavilonu, někteří se dostali i mimo areál zoo. Všechna zvířata se nám nakonec podařilo odchytit.

Ve výbězích horských kopytníků se tradičně rozmnožovaly **paovce hřivnaté** (*Ammotragus lervia*) a **tahři himálajští** (*Hemitragus jemlahicus*). Ke dvěma samcům **goralů mandžuských** (*Nemorhaedus caudatus raddeanus*) jsme připojili samce **nahurů modrých** (*Pseudois nayaur*), kterých jsme na konci roku měli již pět, a mladého samce **gorala východního** (*Nemorhaedus caudatus griseus*). V naší zoo tak vytváříme skupinu samců obou těchto druhů z různých evropských zoologických zahrad, která je jakousi genetickou bankou.

2002

V roce 2002 se z chovatelského oddělení oddělila sekce terárií jako samostatný úsek. **Práci chovatelského oddělení ovlivnily zásadním způsobem srpnové povodně.** Povodeň zcela vyřadila z provozu pavilony ve spodní části zoo (velcí savci, gorily, kočkovité šelmy), přičemž do konce roku byl uveden alespoň do provizorního chodu pouze jeden z nich, a to pavilon velkých savců. Některé drobnější expozice byly zcela zničeny a ani neuvažujeme o jejich obnově (například lemuři).

V nově vytvořené skupině **goril nížinných** (*Gorilla gorilla*) se podařilo do skupiny zapojit mladého samce Ponga, dovezeného z Kataru, do té míry, že si kromě hry se všemi třemi samicemi již zkoušel některé prvky sexuálního chování s nejmladší samicí. Dominantní samec ustal po dočasné izolaci na konci roku 2001 v útocích na ostatní zvířata ve skupině, dávky tlumících prostředků jsme postupně snižovali s perspektivou jejich úplného vysazení v druhé půli roku. Bohužel do tohoto procesu zasáhla povodeň katastrofálním způsobem – všechna zvířata sice vyšplhala do ochranné protipovodňové věže, projektované na stoletou vodu, mladý samec však bezpečné místo opustil a stal se jednou z obětí záplav. Zbývající zvířata jsme evakovali do zoologické zahrady ve Dvoře Králové n. L..

V pavilonu velkých kočkovitých šelem jsme pokračovali v chovu **levhartů mandžuských** (*Panthera pardus orientalis*). Podobně jako v předchozím roce jsme připouštěli samici pro zoo Olomouc – díky výborné povaze zvířete i dobré práci chovatelů se podařil transport z Olomouce, karanténa, připouštění i zpětný transport do Olomouce sladit tak, že levhartice opět porodila a odchovala dvojčata. Naše vlastní samice poprvé v historii porodila trojčata, která však z nejištěné příčiny usmrtila. Přes skepsi odborníků jsme samici připustili v létě znovu. Podle názoru některých zoologů se tento severní poddruh projevuje v reprodukci sezonně a šance na podzimní rozmnožování je nízká. Těsně po připouštění jsme museli samici s ostatními zvířaty evakuovat. Přes naše obavy ze stresu vyvolaného nejprve provizorním umístěním a pak transportem do zoo v Ústí nad Labem samice znovu

porodila a mládě (samičku) zatím úspěšně odchovává. Zbývající velké kočky jsme po evakuaci, která byla provedena s neuvěřitelnou rychlostí během tří hodin, deponovali do zoologických zahrad v Brně, Dvoře Králové n. L., Lešné, Liberci a Ústí n. L..

Celkem se podařilo zachránit 14 jedinců – kriticky ohrožené levharty mandžuské, levharty obláčkové, tygry sumaterské a ussurijské, jaguáry a rysa irkutského. Jediná velká kočka, kterou se nepodařilo evakuovat, byl kastrovaný samec lva afrického. Pro obnovu chovu lvů nám v závěru roku přidělil koordinátor dva mladé samce lvů indických, jejich příchod je však vázán na rekonstrukci pavilonu.

Nejhůře byla postižena zvířata v pavilonu velkých savců. Utopil se pár hrošíků liberijských (*Hexaprotodon liberiensis*), který se nepodařilo evakuovat. Také trojice hrochů obojživelných (*Hippopotamus amphibius*), přestože mají fyzické schopnosti přežít povodeň, byla bohužel postižena: nedospělá samice vplavala do provozních chodeb, za normální situace pro zvířata nepřístupných, odkud nenašla včas cestu zpět. Druhé samici se naopak podařilo z pavilonu vyplavat a museli jsme ji z bezpečnostních důvodů utratit, protože hrozil její únik. Veřejnosti je nejvíce znám případ Kadíry, samce slona indického (*Elephas maximus*). Agresivní slon, chovaný více než 20 let bezkontaktním způsobem, nemohl být v žádném případě evakuován. Na jeho transport bychom potřebovali dlouhodobou přípravu, protože v celé Evropě jsou pouze dva přepravci, kteří mají technické vybavení pro stěhování sloních samců. I potom by nebylo k dispozici zařízení, kam bychom mohli slona umístit. Jedinou nadějí bylo, že voda nedosáhne úrovně pro slona nebezpečné. Bohužel hladina stoupla v pozdním odpoledni tak, že samec byl nucen plavat. Ve večerních hodinách již bylo jasné, že pobyt v hluboké studené vodě zvíře zcela vyčerpává. Vzhledem k tomu bylo nezbytné samce utratit. Přes tyto ztráty se ale podařilo zachránit řadu dalších nesmírně cenných zvířat, která by se, pokud by byla ponechána na místě, pravděpodobně utopila také. Pár **nosorožců tuponosých** (*Ceratotherium simum*) byl evakuován nejprve do výběhu Afrického domu a odtud do zoo v Opole. Tři sloní samice - 0,1 **slon africký** (*Loxodonta africana*) a 0,2 **slon indický** (*Elephas maximus*) - byly evakuovány nad hranici zátopy, včetně obtížně ovladatelné samice slona afrického, která nikdy nebyla mimo svůj výběh a stáj. Zvířata byla stresována neznámou situací a jejich zvládnutí bylo možné pouze díky úsilí celého slonařského týmu, mnohdy za hranicí osobního rizika. Po záplavách se pavilon jen pomalu opět uváděl do provozu. Přes potíže na začátku zimního období se nakonec podařilo zajistit dostatečně vhodné vnitřní prostředí pro zachráněná zvířata. Na konci roku sloužil pavilon pro tři slonice, pár hrochů (na závěr roku jsme obdrželi mladou hrošici ze zoo Ostrava), kozy a ovce kamerunské a pět lemurů kata, pro které jsme provizorně adaptovali jednu z nosorožčích stájí. I výběhy horských kopytníků povodeň částečně postihla. Zvířata se sice sama zachránila na skalách, provoz byl však komplikovaný. Některá zvířata se pokusila uplavat přes vodní proud. Stádo paovců bylo navíc po povodni postiženo vlnou úhynů, během které jsme přišli o pětinu zvířat. Na začátku roku jsme zahájili v nově spojeném výběhu kozorožců a nahurů pokus o chov smíšené samčí skupiny horských kopytníků. Ten měl pomoci vyřešit problémy řady zahrad s přebytečnými samci – u nás by byli shromážděni jako jakási genetická banka. Po roce společného chovu samců kozorožců kavkazských, kozorožců sibiřských (dovezených v tomto roce ze zoo Olomouc), goralů a nahurů modrých musíme konstatovat, že se v našich podmínkách systém neosvědčil. Přesto naše skupina alespoň částečně posloužila plánovanému účelu – zoo v Mulhouse, Olomouci, Paříži a Plzni mohly snížit stavy samců, naopak zoo v Liberci od nás po

úhynu svého samce nahura obdržela nového samce jako náhradu. Přes tato pozitiva zřejmě samčí skupinu zrušíme ve prospěch chovné skupiny některého druhu.

Na jaře jsme v nové expozici pod skalou umístili místo lemurů vari skupinku samců **lemurů kata** (*Lemur catta*). Pár lemurů vari červených (včetně březí samice) jsme zaslali i s mládětem do zoo v Plzni, vari černobílí zatím zůstávají v zázemí. Lemuři kata, přesto že jsme jim před povodní otevřeli okna ubikace, aby mohli utéci do výběhu, zůstali uvnitř a byli zachráněni ze zcela zatopeného objektu. Jednoho ze samců jsme umístili do zoo v Jihlavě jako nového chovného samce, ostatní byli dočasně deponováni do Olomouce. S nimi i celá skupina kaloňů pobřežních z blízkého pavilonu želv.

Část chovatelského oddělení umístěná v horní části zoo byla povodní zasažena druhotně. Některá zvířata (psi pralesní, vydry severoamerické) jsme dočasně chovali pouze ve vnitřních ubikacích, abychom uvolnili jejich výběhy pro zachráněné vodní ptáky (zejména pelikány a tučňáky). Medvědy baribaly jsme přestěhovali do zázemí pavilonu tygrů ussurijských – jejich ubikaci obývali v srpnu lachtani. Pavilon tygrů ussurijských suploval dva dny pavilon velkých šelem – směstnalo se sem šest tygrů a dva jaguáři. V pavilonu malých savců jsme dočasně umístili levharty obláčkové a kalimika.

U samice **medvěda ledního** (*Thalarctos maritimus*), dovezené již před pěti lety ze Dvora Králové n. L., jsme se dočkali prvního porodu. Samec o ni nikdy nejevil zájem a dával přednost své dceři. Tu jsme proto již v roce 2001 deponovali do zoo v Rize. Záměr se podařil, samec se skutečně pářil s novou samicí. Mládě žilo bohužel pouze několik dní.

V areálu malých amerických šelem se již tradičně rozmnožovali **psi pralesní** (*Speotohos venaticus*) a **hutie-kongy** (*Capromys pilorides*). Zatímco u psů pralesních se nepodařilo žádné ze tří mláďat odchovat (opět se projevil problém s oddělováním samice – zatímco v minulosti hrál negativní úlohu samec a předchozí štěňata, tentokrát to byl těsný prostor porodní boudy v odstavném boxu), hutie odchovaly celkem čtyři mláďata. Zajímavý případ jsme zaznamenali u **ocelotů stromových** (*Leopardus tigrinus*) – po dlouhodobém soužití starého páru zabil samec bez zjevné příčiny starou samicí. U nového mladého páru jsme pozorovali první pokusy o páření. Z malých koček jsme dovezli novou samicí **manula** (*Otocolobus manul*) ze zoo ve Vídni s cílem sestavit dva páry.

Ze šelem v horní části zoo zasluhují zmínku gepardi a vlci euroasijských. V roce 2002 se ze Dvora Králové n. L. vrátil náš chovný samec **geparda** (*Acinonyx jubatus*) poté, co se zde úspěšně pářil s tamní chovnou samicí. V lednu 2003 se z tohoto spojení narodila ve Dvoře Králové n. L. čtyři mláďata, z nichž se tři podařilo odchovat. Trio **vlků eurasijských** (*Lupus l. lupus*) jsme vytvořili v roce 2001. V průběhu jara 2002 jsme pozorovali neklamně známky říje a otevřeli jsme vlčicím umělou noru. Obě přesto porodily v dešti venku ve výběhu celkem 13 mláďat. Teprve po několika dnech mláďata nastěhovaly do nory. Přes tuto počáteční komplikaci vlčata prokázala odolnost a odchovali jsme 10 mláďat. Ta ještě v průběhu roku zamířila k novým chovatelům – do zoo v Chomutově a v Krakově a v oboře ve Žlebech.

Z pavilonu malých živočichů jsme vystěhovali **serval** (*Leptailurus serval*). Pavilon byl poté určen pouze pro menší druhy, největšími chovanci byli lenochodi dvoupřstí a medojedi kapští. V roce 2002 jsme provedli rozsáhlé doplnění a zkvalitnění kolekce chovaných druhů včetně vytvoření párů. Po čtyřleté pauze jsme vystavovali **komby ušaté** (*Galago senegalensis*) ze zoo Moskva a **vakoveverky létavé** (*Petaurus breviceps*) ze zoo Plzeň. Poprvé mohli návštěvníci oba noční druhy dobře pozorovat ve vitrínách s obráceným denním režimem. Další tři druhy se u nás objevily vůbec poprvé: **lemur tmavý** (*Eulemur macaco*), **akuči** (*Myoprocta acouchy*) a **veverka kapská** (*Xerus capensis*). Samice lemura tmavého přišla ze zoo v Olomouci, samec dorazil v lednu 2003 z Paříže. Akučiové jsou dalším druhem do našich smíšených jihoamerických expozic. Pár jsme sestavili ze zvířat ze zoo ve Frankfurtu n. R. a v Dortmundu. Obě zvířata se bohužel po měsíci vážně vzájemně napadla a museli jsme je rozdělit. Pětici veverek kapských jsme dovezli pro nově tvořenou expozici výběhů afrických živočichů před pavilonem. Cílem je pokus o spojení kolonie veverek s kolonií některého druhu mangust podobně, jak tyto smíšené kolonie známe z přírody.

Ze zajímavých odchovů roku 2002 jsou to v první řadě tany severní a vačice krysí. **Tany severní** (*Tupaia belangeri*) se rozmnožovaly v naší zoo poprvé. Samice odchovaly oba vrhy úspěšně na zářivce v expoziční vitrínce. **Vačice krysí** (*Monodelphis domestica*) se u nás rozmnožovaly vůbec poprvé. Odchov byl poměrně nečekaný, samice již byla starší a považovali jsme ji za nechovnou. Do konce roku se narodilo celkem 8 mláďat, z nichž se sedm podařilo odchovat a rozeslat různým evropským chovatelům. Dalším nečekaným odchovem byl samec **loriho** (*Loris tardigradus*) – pár je již v kategorii seniorů, předchozí mládě se narodilo nedostatečně vyvinuté. Nepodařilo se nám dotáhnout rozmnožování **lvíčků zlatohlavých** (*Leontopithecus chrysomelas*) – samice porodila jedno mrtvé mládě pomocí císařského řezu. Opakovala se tak situace z loňského roku (pouze s jinou samicí), jednou z možných příčin je velikost plodu způsobená příliš bohatou krmnou dávkou. Kolekce hlodavců byla obohacena několika novými druhy – pískomilem štětkatým, myší čtyřpruhou, myší páskovanou a křečíkem myším.

Neobvyklým způsobem jsme obohatili výběh klokanů. Již několik let uvažujeme o doplnění skupiny klokanů rudých menším druhem, např. **klokanem parma** (*Macropus parma*). Na konci letošního roku se nám podařilo získat samce jako dar od soukromé osoby, která toto zvíře objevila v nevyhovujících podmínkách obchodu se zvířaty. Zhruba o měsíc později jsme získali i samici tohoto druhu, kterou nám přinesli stavební dělníci z výkopu na Černém Mostu. O zvíře se později přihlásil jeho právoplatný majitel, kterému bylo odcizeno ze zahradního chovu. Náš samec ale nezůstane sám, v současnosti čekáme příchod dvou samic z Nového Zélandu.

Pavel Brandl, kurátor

Chovatelství - savci (kopytníci)

2001

Nejvýznamnější událostí roku 2001 bylo 8. září otevření Afrického domu. V té době byla chována skupina 11 žiraf Rothschildových, pár hrabáčů, dva samci štetkouna kamerunského a skupin 3 druhů snovačů. Na terase byla vytvořena velmi atraktivní expozice surikat a myší bodlinatých. Výběh byl oživen skupinou pštrosů dvouprstých. Celý prostor nově otevřeného pavilonu má nejen špičkovou chovatelskou úroveň, ale je samozřejmě i návštěvnický velmi atraktivní, což bylo zvýrazněno pravidelnou víkendovou prezentací chovaných zvířat přímo mezi návštěvníky.

Druhou nejvýznamnější expoziční akcí bylo otevření expozice Severského lesa s novými ubikacemi jelenů wapiti, muflonů a prasat divokých. Realizací tohoto projektu se výrazně zvýšila atraktivita severozápadní části zahrady.

Z chovatelského hlediska bylo nejsložitější a nejzásadnější přestěhování celé skupiny žiraf do Afrického domu. Jednalo se o největší transportní akci v dějinách naší zahrady. Díky dokonalé organizaci a pomoci kolegů ze Dvora Králové n. L. proběhla k naprosté spokojenosti a bez újmy na zdraví jak zvířat, tak všech zúčastněných lidí.

V chovu antilop jsme dosáhli několika výrazných úspěchů. Jsou to především odchovy u **přímorožce bejsy** (*Oryx gazella beisa*) a **buvolce běločelého** (*Damaliscus dorcas philipsi*), úspěšné byly však i chovy **adaxů** (*Adax nasomaculatus*), **bong** (*Boocercus euryceros isaaci*), **antilop vraných** (*Hippotragus niger*), **přímorožců šavlorohých** (*Oryx dammah*) i **sitatung** (*Tragelaphus spekei gratus*), v jejichž chovu stále patříme mezi nejúspěšnější evropské zahrady – v loňském roce jsme odchovali šest mláďat a celá skupina patnácti jedinců patří mezi největší svého druhu v Evropě. Situace u **nyal nížinných** (*Tragelaphus angasi*) se stabilizovala. Po problémech s paratuberkulózou zůstaly tři samice, které jsou po opakovaných vyšetřeních negativní a budou základem pro příští chovnou skupinu. Letos ji budeme intenzivně doplňovat, zároveň sestavujeme expoziční samčí skupinu pro Africké panorama. Po úhynu samice přímorožce bejsy doplníme chov o 2–3 samice, máme předjednaný příchod dvou samic z Kataru, což by znamenalo obrovský přínos pro populaci v celoevropském měřítku.

Skupina **žiraf Rothschildových** (*Giraffa camelopardalis rothschildii*) prožila dramatický rok. Koncem června jsme je přestěhovali do nového prostředí, kde si musely zvyknout na nové prostory a v prvních měsících i na rušný stavební provoz. Vzhledem k těmto okolnostem probíhalo vše k naprosté spokojenosti, za což si naše žirafy zasluhují všeobecný obdiv. V roce 2001 se narodili dva samci - Vilém a Simon. Bohužel došlo k vážným zdravotním problémům a následnému úhynu roční samičky Báry, u které se projevil potíže s krční páteří, pravděpodobně zděděné po uhynulém otci Vandamovi.

Počet chovaných **koní Převalského** (*Equus przewalskii*) byl nejvyšší za posledních 20 let. Včetně hříbat jsme chovali 7 hřebců a 21 klisen, z toho v Praze 3,5 a na

Dobřejově 4,16 kusů. Odchovali jsme 2 hřebečky a dvě klisny, z toho klisnička Gája je unikátní tím, že se nám ji podařilo jako první zoo na světě odchovat uměle.

Skupina **kiangů** (*Equus hemionus kiang*) zůstala ve složení 1,4, do Zoo Brno odešla roční klisna, narodila se dvě hříbata, obě však byla zabita samcem hned po narození. U **kulanů** (*Equus hemionus kulan*) a **zeber Grévyho** (*Equus grevyi*) nedošlo k podstatnějším změnám.

U **bizonů** (*Bison bison*) a **zubrů** (*Bison bonasus*) je situace stabilní jak počtem chovaných zvířat, tak úspěšností odchovů. Velkým úspěchem je narození a odchov samičky **takina indického** (*Budorcas taxicolor taxicolor*), která navíc po příchodu nového samce zůstane v našem chovu. Méně vydařený byl chov **anoa nížinných** (*Bubalus depressicornis*), kde sice obě samice zabřezly, ale následkem akutní infekce uhynula obě mláďata i jedna chovná samice.

V roce 2001 uhynula samice **wapiti manitobského** (*Cervus elaphus manitobensis*), narodila se jedna samice a roční jelen odešel do Belgie. Z chovného páru **pudu jižního** (*Pudu puda*) uhynul samec v důsledku stáří. Je dojednáán příchod nového z Berlína, je i předpoklad uvolnění dovozu kopytníků z Anglie, odkud plánujeme doplnění o další samici. Početná je skupina **jelenů lyrorohých** (*Panolia eldi thamin*) – 14 kusů. Bohužel, ze sedmi narozených mláďat jich 5 uhynulo po porodu. Většina vykazovala vývojové vady a malou životaschopnost. Pokud se bude situace opakovat, budeme muset uvažovat o novém samci, což by byla velká škoda, protože náš stávající jelen je velmi krásný exemplář. U **jelenů milu** (*Elaphurus davidianus*) je setrvalý stav (3,4), chováme je v Praze a na Dobřejově, kde je pravidelně rozmnožujeme. Podobným způsobem chováme i dvě skupiny **losů evropských** (*Alces alces*). Vzhledem k tomu, že oba chovní samci jsou mladí, očekáváme jejich reprodukci v následujících letech. Roční samec Claudius odešel do zoo v Madridu. Základní chovné stádo **sobů polárních** (*Rangifer tarandus*) je 1,4. Všechny samice odchovaly zdravé mláďě. Celá skupina je chovatelsky i expozičně na výborné úrovni.

V roce 2001 jsme poslali dva samce **velblouda dvouhrbého** (*Camelus ferus bactrianus*) do Dánska a jednoho do Itálie. Narodil se jeden samec, jedno mláďě uhynulo při porodu. Narodila se jedna samice **lamy guanako** (*Lama guanicoe guanicoe*), další porody však můžeme očekávat až asi za 2 roky, protože jsme si ponechali nového chovného samce z vlastního odchovu. Raritou je samice Emilka, která se v relativně dobrém stavu dožila již 24 let. Úspěšný byl chov **lam alpak** (*Lama guanicoe pacos*) – tři samice odchovaly po jednom mláděti, poprvé se narodila i samice.

Chovatelsky můžeme rok 2001 hodnotit jako velmi dobrý. Kolekci zvířat obohatilo 8 nových druhů: **štětkoun kamerunský** (*Potamochoerus porcus pictus*), **pštros dvoupřstý** (*Struthio camelus*), **surikata** (*Suricata suricata*), **muflon** (*Ovis musimon*), **prase divoké** (*Sus scrofa*), **snovač Jacksonův** (*Ploceus jacksoni*), **snovač zahradní** (*Ploceus cucullatus*) a **přádelník korunkatý** (*Euplectes hordaceus*). Samička takina byla prvním odchovem v ČR a prvenství držíme i v umělém odchovu koně Převalského (klisnička Gája). K smutnějším stránkám chovu patřily i některé úhyny: 0,1 přimorožec bejsa - mláďě zabito druhou samicí po porodu, 1,0 pudu (*Pudu puda*) – stáří, 0,1 žirafa Bára (*Giraffa camelopardalis rothschildii*) – dědičné

artritické změny na krční páteři, 0,1 wapiti – infekce, 0,1 anoa (*Bubalus depressicornis*) – infekce.

Chovná stanice Dobřejov

Počet chovaných druhů se nezměnil, narodilo se 1,1 milu a 0,2 kůň Převalského včetně již zmíněné klisny Gáji. Je nutné zdůraznit, že především zásluhou ošetřovatelů manželů Kardových má naše zahrada světový primát při umělém odchovu koně Převalského!

Ing. Miroslav Špička, kurátor

Miroslav Brtnický, provoz chovů

2002

Také v roce 2002 jsme se snažili udržet a případně zvýšit tradičně dobrou úroveň chovů a expozic kopytníků. Po otevření Afrického domu v roce 2001 jsme se soustředili na dokončení projektu a následné zahájení stavby chovatelského zázemí, především stáje A, pro zvířata z výběhu.

Za největší úspěch v chovu antilop můžeme považovat úspěšný odchov samičky **přimorožce beisy** (*Oryx gazela beisa*), která se narodila v závěru roku 2001. Jedná o první narozené a odchované mládě tohoto druhu v ČR, v říjnu byl tento úspěch podpořen narozením dalšího mláděte, opět samičky. Tradičně byl úspěšný chov **sitatung západoafrických** (*Tragelaphus spekei gratus*) – narodilo se 11 mláďat (7,4). Byla dovezena samice ze Zoo Planckendael, což byl první příchod nepříbuzné samice do našeho chovu od roku 1976. Na konci roku tvořilo stádo celkem 20 jedinců. Úspěšný byl i chov **adaxů** (*Addax nasomaculatus*) – narodila se 3 mláďata (1,2). Mladý pár byl zapojen do projektu CMS/FFEM, který spoluorganizuje Zoo Hannover, a měl by být vypuštěn v národním parku v Tunisku. Skupina **přimorožců šavlorohých** (*Oryx dammah*) se drží na stabilní úrovni 6-8 zvířat, na začátku roku jsme však museli utratit samici po těžkém úrazu (tříštivá zlomenina levé zadní nohy). Po odchovu 3,0 **buvolců běločelých** (*Damalicus pygargus phillipsi*) a odchodu jednoho páru, jsme v závěru roku přišli o chovnou samici tohoto druhu. Následkem úrazu došlo k nevratnému přerušení míchy. Přes veškerou péči veterinářů, chovatelů i neurochirurgů z Ústřední vojenské nemocnice jsme museli zvíře utratit. Skupinu 3 samic **nyal nížinných** (*Tragelaphus angasi*) jsme doplnili o dvě samice ze Zoo Dvůr Králové n. L. a intenzivně hledáme chovného samce. Jako jedna z nemnoha zahrad chováme **antilopy vrané** (*Hipotragus niger*), u kterých se můžeme pochlubit narozením a úspěšným odchovem dvou samiček. Druhou nejpočetnější skupinou antilop se stalo stádo **bong** (*Tragelaphus eurycerus isaaci*), ve kterém se narodila 4 mláďata (3,1).

Přišly i dva nové druhy – 1,0 **antilopa losí** (*Taurotragus oryx*) a 2,0 **voduška červená** (*Kobus leche*). V chovu největších turů nedošlo k výrazným změnám –

odchovali jsme 1,3 **bizona** (*Bison bison*) a 0,2 **zubra** (*Bison bonanus*). Úspěch jsme zaznamenali u **anoa nížinného** (*Bubalus depressicornis depressicornis*), kde jsme odchovali mladého samečka, zatímco jeho o rok starší bratr odešel jako budoucí chovný samec do Zoo Olomouc. Samici **takina indického** (*Budorcas taxicolor taxicolor*) jsme po domluvě s koordinátorem chovu odvezli do Zoo Brno k dospělému samci. V chovu jelenů byl úspěšný rok pro **soby polární** (*Rangifer tarandus*) – byla odchována všechna 4 mláďata a uskutečnil se transport všech přírůstků z předešlého období. Odchovali jsme také 2,0 **losa evropského** (*Alces alces alces*) – první mládě bylo od páru v chovné stanici v Dobřejově. U jelenů wapiti jsme bohužel zaznamenali tři úhyny – 2 samice **wapiti manitobského** (*Cervus elaphus manitobensis*) dovezené z Belgie (sepsy, trauma) a kolouch **wapiti manitobského** (*Cervus elaphus manitobensis*) narozený v naší zoo (oběhové selhání). Jako doplnění chovu máme přislíbené laně z Tierparku Berlin. Po úhynu 11letého samce **pudu jižního** (*Pudu puda*) jsme přivezli mladého samce ze Zoo Wuppertal a snažíme se chov doplnit o další samici. Ve stádě **jelenů lyrorohých** (*Cervus eldii thamin*) se narodilo 6 mláďat a na konci roku jsme chovali 13 zvířat.

Skupinu **kulanů** (*Equus hemionus kulan*) jsme odchodem dvou samců snížili na 0,3. Úspěšné stádo **kiangů** (*Equus kiang holdereri*) se rozrostlo o narozené 3,1 na 9 jedinců. Narozením klisničky Hermíny se naše stádo **koní Převalského** (*Equus przewalskii*) rozrostlo na současných 30 zvířat, z toho v Praze se nachází 5 kusů včetně klisny Cilky, která ve zdraví oslavila 30. narozeniny (+ 21. 3. 1972). Spolupracujeme také při obnově expozice pro koně Převalského v areálu zámku ve Slatiňanech.

Chov **velbloudů dvouhrbých** (*Camelus bactrianus*) byl poznamenán úhynem chovného samce Kňáberta a euthanasií nejstarší samice Fatimy. Obě zvířata byla pozitivně testována na TBC. Po vyhlášení karantény byla všechna zvířata opakovaně vyšetřena, vždy s negativním výsledkem, a v samém závěru roku byla karanténní opatření zrušena. I přes tato omezení jsme úspěšně odchovali 3 samce a můžeme se soustředit na příchod nového samce do stáda. U **lam alpak** (*Lama pacos*) se narodila dvě mláďata (1,1). Ve stádě **lam guanako** (*Lama guanicoe*) jsme museli vzhledem k celkovému špatnému stavu utratit samici Emilku, která byla jednou z nejstarších žijících lam tohoto druhu v Evropě (+ 1977).

Dominanta afrického domu, stádo **žiraf Rothschildových** (*Giraffa camelopardalis rothschildi*), strávilo úspěšně první zimu v novém pavilonu. Během roku odešel 1 mladý samec do Zoo Beekse Bergen v Holandsku a další dva do South Lakes Park ve Velké Británii. První mládě narozené v novém pavilonu (+ 12. 12. 2001), sameček Simon, také v nejbližší době opustí stádo. Výměnou za něho očekáváme příchod nového samce.

Událostí, která zásadně a v některých případech i natrvalo změnila provoz a vzhled části zoo, byly srpnové povodně. Tato přírodní kalamita přímo zasáhla prakticky celý spodní areál zahrady. Náš úsek, díky své poloze, nebyl přímo ovlivněn, a tak jsme podle možností pomáhali zajišťovat evakuaci a případné umístění zvířat ze zaplavených expozic na našich pracovištích. Jednalo se o želvy obrovské a sloní, marabu africké, různé druhy hus a jeřábů i zvířata z dětské zoo. Nejsložitější akcí byl transport dvou **nosorožců tuponosých jižních** (*Ceratotherium simum simum*) ze

zaplaveného výběhu na dvorek afrického domu. Zde strávili 10 dní a pak byli převezeni do Zoo Opole v Polsku.

Chovatelská stanice Dobřejov

Chov **losů evropských** (*Alces alces alces*) zde zaznamenal první úspěch – narození samečka. V průběhu roku jsme skupinu doplnili mladou samicí z pražského chovu. Velké problémy jsme však měli u **jelenů milu** (*Elaphurus davidianus*), kde úhyny 5 kusů (2,3), způsobené bakteriální infekcí, prozatím přerušily chov těchto jelenů .

Nejpočetnějším druhem zvířat zde je stádo **koní Převalského** (*Equus przewalskii*) – 25 jedinců (6,19). Během roku jsme úspěšně vyřešili zapojení mladé klisny Gáji (první umělý odchov na světě) do stáda klisen. Také jsme vytvořili dobře fungující skupinu 6 hřebců, kteří byli dříve umístěni v různých výbězích. V červnu uhynula handicapovaná klisna Bes na akutní infekční nákazu (měsíční slepota – první případ tohoto onemocnění v historii pražského chovu). Připravujeme možný odchod skupiny 3 zvířat (1,2) do Španělska, snažíme se tím o navrácení koní z pražského chovu do této oblasti. Zájem o naše zvířata projevil i chovatel z Brazílie.

Karanténa

V průběhu roku prošlo tímto pracovištěm 165 zvířat v rámci povinné karantény po příchodu do zoo. Bylo zde také umístěno 169 jedinců různých druhů vodních želv zabavených čínskými celníky v Hongkongu a umístěných v zoo po celém světě.

V několika případech jsme karanténovali i zvířata pro jiné české zoologické zahrady.

Přicházela i zvířata nalezená, handicapovaná i odchycená. Ve většině případů byla preventivně vyšetřena, případně ošetřena, a naší snahou bylo je co nejdříve umístit ve stanicích pro handicapovaná zvířata a dalších vhodných zařízeních, protože karanténa zoologické zahrady nemá možnosti ani kapacitu pro trvalé umístění těchto zvířat. Jedním z našich hlavních úkolů do budoucna je zajistit užší spolupráci s národní sítí stanic pro handicapovaná zvířata i dalšími podobnými organizacemi.

V červenci odešel do deponace v Zoo Ústí nad Labem pár **mravenečníků velkých** (*Myrmecophaga tridactyla*), který byl většinu času chován na tomto pracovišti.

Největší zkouškou pro karanténu byly srpnové povodně. V té době zde bylo na různou dobu umístěno více než 300 zvířat ze zaplavených a poničených expozic, například 4 gorily nížinné, 7 velkých koček, 11 kaloňů, 146 plameňáků a dalších více než 176 jedinců různých druhů ptáků. Díky obětavosti a nasazení pracovníků tohoto pracoviště i chovatelů z ostatních chovatelských oddělení se tato mimořádná situace zvládla a zvířata, která zde byla umístěna často i v improvizovaných podmínkách, přestála toto období v dobrém stavu.

Miroslav Brtnický, kurátor

Chovatelství - ptáci

2001

V roce 2001 se podařilo rekordních 13 prvoodchovů, ale přesto je dost druhů, jejichž odchov se nezdařil. Výjimečně se dařilo zástupcům měkkozobých s novými odchovy **holuba bronzového** (*Ducula aenea paulina*), **holuba bronzovokřídlého** (*Phaps chalcoptera*), **černotemenného** (*Ptilinopus melanospila*) a růžového (*Columba mayeri*) a korunáče **šedomodrého** (*Goura cristata*). Dalšími novinkami jsou morčák velký, ústřičník velký, myšák hnědokřídlý, sýc rousný, vousák (perlák) červenožlutý a z pěvců drozd oranžovohlavý, timálie sečuánská a tuhýk šedý. **Celkem bylo odchováno do samostatnosti 218 mláďat v 58 druzích ptáků.**

Import a export ptáků během roku byl v součtu trochu nižší než v roce minulém, ovšem stále s výraznou převahou ve prospěch odchodů. Z hodnocení jsou vyňaty druhy jako hrdlička chechtavá, andulka vlnkovaná nebo kur domácí. Celkem byly dovezeny 93 exempláře ptáků, ze zoo odešlo 178 jedinců.

Ze skupiny běžců se u **kasuárů přílbových** (*Casuarus casuarius*) z podzimní snůšky vylíhlo 1 slabé mládě, a to s dopomocí člověka. Uhynulo po několika dnech, aniž by začalo přijímat potravu. V kolonii **tučňáků Humboldtových** (*Spheniscus humboldti*) se vylíhlo celkem 12 mláďat, 5 na jaře a 7 koncem roku. S výjimkou jednoho mláděte, které předčasně opustilo hnízdní niku a utopilo se, se všechna ostatní osamostatnila – velmi dobrý výsledek pro rozšiřování chovu v rámci Evropy. U pelikánů jsme pokračovali v přirozeném odchovu **pelikánů bílých** (*Pelecanus onocrotalus*), 5 mláďat od 4 párů je velmi dobrým výsledkem. Bohužel u kriticky ohroženého pelikána kadeřavého (*Pelecanus crispus*) se mláďata nevylíhla. Protože skupina je složená převážně z nedospělých jedinců, je výhled do budoucna stále velmi příznivý. Ze skupiny brodivých se výjimečně dařilo u ibisů skalních (*Geronticus eremita*), kteří odchováli 13 mláďat. Výraznou měrou se zde projevilo, že dospěli další mladí jedinci. Nově složený pár marabuů afrických (*Leptoptilos crumeniferus*) splnil očekávání, když hned napoprvé odchovával 1 mládě. U blízce příbuzného **marabua menšího** (*Leptoptilos javanicus*) jsme se potýkali se špatným vkladem samice, která byla vychována v lidské péči a je silně vtištěná na člověka. Biologického partnera nepřijímá, i když pravidelně snáší vejce. Takto již druhým rokem za vydatné spolupráce Ing. Pavla Trefila zkoušíme umělé oplození, zatím s nulovým výsledkem. V kolonii kolpíků bílých (*Platalea leucorodia*) hnízdily již 4 páry a úspěšně odchovály 8 mláďat. Jejich blízcí příbuzní kolpíci afričtí (*Platalea alba*) vyvedli 3 mláďata. Problémy s nedostatečnou rodičovskou péčí u **ibisů rudých** (*Eudocimus ruber*) způsobily, že jediné mládě bylo nutno odchovávat uměle. Ani u volavčků člunozobých (*Cochlearius cochlearius*) se nepodařilo navázat na úspěchy let minulých, takřka všechna vejce byla neoplozená a žádné mládě se nevylíhlo. Doplnkem expozice je mladý pár nominátního poddruhu *Cochlearius c. cochlearius*, který jsme dostali výměnou od partnera ve Francii. V kolonii volně hnízdících kvakošů nočních (*Nycticorax nycticorax*) byli ptáci rušeni na hnízdišti ještě více než loni, a tak z celkového počtu 5 hnízdících párů byly úspěšné jen tři. Stačily však vyhnízdit opakovaně a do zimovišť odlétlo celkem 14 mláďat, jen jedno nejmladší zůstalo na zimu v Praze. Ještě lépe než loni si vedl pár čápů bílých (*Ciconia ciconia*) z pavilonu velkých savců, který sám vyvedl všech 5 mláďat.

V hnízdní kolonii plameňáků vyrostlo rekordních 21 mláďat. Tak vysoký počet je výsledkem důsledné kontroly a manipulace se všemi vejci, mnoho mláďat vyrostlo pod adoptivními rodiči, kteří by jinak neměli šanci na vlastní mláďe, neboť jejich vejce byla neoplozená. Příjemným výsledkem u vrubozobých byl přirozený odchov 18 poláků malých (*Aythya nyroca*). Tento druh potápivé kachny nebyl nikdy v českých zemích příliš početný, v posledních letech však takřka vymizel. V Praze se pokoušíme o chov s možností rozletu do přirozených biotopů tak, že odchovaná mláďata necháváme plně vzletná a je jen na nich, jestli zůstanou v areálu zoo, nebo ne. První výsledky jsou obojaké, zhruba polovina mláďat odlétla, polovina zůstala. Také první odchov morčáka velkého (*Mergus merganser*) řadíme mezi úspěchy. Po několikaleté přestávce jsme obnovili chov hohola severního (*Bucephala clangula*) dovozem 14 ptáků ze zoo v Curychu. Mezi vodními ptáky jsou také chováni jediní zástupci řádu bahňáků – ústřičníci velcí (*Haematopus ostralegus*). V roce 2001 dospěla jediná samice ve skupině a na jaře po vytvoření páru jsme musili všechny nadbytečné samce ze skupiny oddělit. Z první snůšky 3 vajec se vylíhla a byla odchována 2 mláďata. Ve skupině dravců je třeba se zmínit především o spolupráci při odchovu libereckého mláděte orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*). Náš zkušený pár bohužel neměl oplozené vejce, liberecký nevyzkoušený naopak ano. Protože oba liberečtí ptáci pocházejí ze zajetí a vyrostli pod lidskýma rukama, byla zde velká nejistota ohledně jejich schopnosti odchovat vlastní mláďe. Na doporučení koordinátora „co nejvíce umenšit riziko nezdaru“ jsme pozdrželi náš pár v sezení na náhradním vejci o celé 3 týdny a podložili mu 7denní mláďe z Liberce, do té doby odchovávané uměle. Pěstouni mláďe přijali a bez problémů odchováli. Podobně jako v předchozích dvou letech byl po léčbě na mykoplasmózu odchován 1 sup hnědý (*Aegypius monachus*) od našeho starého páru. Mláďe je připraveno na vypuštění do volné přírody v jihozápadní Francii. Kromě tohoto mláděte se stav supů hnědých rozrostl ještě o dva nedospělé jedince (údajně pár) ze Střední Asie, kteří k nám přišli prostřednictvím Zoo Kišiněv. I když se nepodařilo zopakovat loňský odchov **supů mrchožravých** (*Neophron percnopterus*), novým ptákem se stala mladá samice z vídeňské zoo. Doplněním stavu ve velké voliére je příchod samce **luňáka červeného** (*Milvus milvus*) k již chované samici. Z rodiny supů už zbývá se zmínit jen o budoucnosti supů bělohavých (*Gyps fulvus*). Protože ani v Bojnících, ani v Praze nedošlo ke kýženému zahnízdění, připravuje se vzájemná výměna samic mezi oběma zahradami. Oba páry orlů bělohavých (*Haliaeetus leucocephalus*) přivedly na svět stejně jako loni 4 mláďata, rozdíl byl jen v tom, že jedno mláďe nečekaně uhynulo. Ve skupině sov se opět dařilo u puštíků bělavých (*Strix uralensis*) - 9 mláďat od dvou párů - a sovic krahujových (*Surnia ulula*) - 7 mláďat. I tentokrát jsme poskytli 11 mladých sov pálených (*Tyto alba*) k posílení přirozené populace na Moravě. Nejvýznamnější však byl odchov 3 sýců rousných (*Aegolius funereus*), ze dvou držených párů zahnízdil ten starší, dvouletý. Po loňském prvním odchovu se pár lelounů sovích (*Podargus strigoides*) ještě zlepšil a stejným způsobem, s lidskou pomocí, vychoval obě mláďata. V bažantnici u kurovitých se dařilo jen u tradičních druhů. Kromě 5 **bažantů tibetských** (*Crossoptilon crossoptilon*), 2 **prelátů** (*Lophura diardii*), 4 **bažantů lesklých** (*Lophophorus impeyanus*) a 6 **satyrů obecných** (*Tragopan satyra*) bylo odchováno ještě 5 mláďat frankolína žlutokrkého (*Francolinus leucoscepus*). Novými druhy jsou **koroptev fokienská** (*Arborophila gingica*) jako odchov soukromého chovatele a ve své domovině velmi vzácný druh hoka – **guan černočelý** (*Aburria jacutinga*). Bohužel od obou druhů máme jen po jednom samci. K osvěžení chovu rousných kurů jsme dovezli mladé **tetřívky obecné** (*Tetrao tetrix*) ze Švýcarska a z Německa. U jeřábů je stav setrvalý, opět žádné vejce nebylo

oplozené. Podařilo se doplnit stav u našeho domácího druhu, **jeřába popelavého** (*Grus grus*). Mladou, ale již dospělou samici, původem z volné přírody, jsme získali ze Zoo Riga. **Seriemy rudozobé** (*Cariama cristata*) po pozdním spojení páru (zimní nesnášenlivost stále trvá) vůbec nezahnízdily. K významným odchovům došlo u holubů. Bezesporu tím nejdůležitějším, docíleným hned v první hnízdní sezoně, je odchov holuba růžového (*Columba mayeri*). U holubů růžových se běžně vyskytuje agresivita mezi partnery a také nedostatečná rodičovská péče. Z našich dvou párů jeden lépe harmonizuje, má však jen neoplozené vejce. Druhý pár se takřka nesnáší, vydrží spolu vždy jen několik dnů, ale přesto samice snesla postupně 2 oplozené snůšky. Z první se vylíhlo 1 mládě, které uhynulo po vypadnutí z hnízda pěstounského páru hrdliček chechtavých. Druhou snůšku 2 vajec samice sama vyseděla a krmila dostatečně zhruba první týden. Poté jí „došly síly“, slabší mládě navzdory příkrmování uhynulo, silnější jsme ke konci uměle krmili sondou přímo do volete. Druhým zásadním odchovem, i když to bylo trochu Pyrrhovo vítězství, byl umělý odchov **korunáče modrého** (*Goura cristata*). Rodičovský pár je chovný jen do té míry, že samice pravidelně snáší oplozená vejce, na nichž ve většině případů nesedí vůbec, nebo jen po kratší dobu. Holoubě vylíhnuté v inkubátoru jsme podložili pod pěstounský pár holubů bronzových, ale neprosplávalo zde a musili jsme ho po několika dnech odebrat k umělému krmení – jako velmi vhodný se ukázal přípravek pro odchov ptáků od firmy Kaytee. Protože mladý korunáč vyrůstal bez kontaktu se svými rodiči, zůstal velmi krotký vůči člověku a jeho eventuelní schopnost samostatně zahnízdit je velkou neznámou. Dařilo se i u dalších druhů holubů, jmenuji **2 holuby bronzové** (*Ducula aenea paulina*), **1 holuba nikobarského** (*Caloenas nicobarica*) a **1 holuba černotemenného** (*Ptilinopus melanospila*). Jen částečného úspěchu jsme se dočkali u řídce chovaného **holuba Albertisova** (*Gymnophaps albertisi*). Rodičovský pár se chová obdobně jako korunáči a inkubaci je třeba dokončit uměle; vylíhla se 2 mláďata, jedno uhynulo pod pěstouny, druhé při pokusu o umělý odchov. Novým druhem je samice **holuba modroocasého** (*Ducula concinna*), získaná od soukromého chovatele. Samice snáší vejce a čeká na partnera ze Zoo Londýn. Druh je v zoologických zahradách chován celkem zřídka, rozmnožený byl pravděpodobně jen ve Walsrode. V kolekci **loriů** se rozmnožily opět všechny druhy z minulé sezony (papuánský, čárkovaný, černohlavý, černý, mnohobarvý horský). Do lineární řady voliér papoušků přibyl staronový druh – pár **alexandrů čínských** (*Psittacula derbiana*). Volná expozice velkých papoušků (arové, kakaduové) se stala funkčním celkem po dokončení stavby zimní ubikace. Hnízdní skupina zoborožců kaferských (*Bucorvus laedbeateri*) opět odchovala 1 mládě. Vylíhla se sice mláďata dvě, menší však uhynulo v důsledku snížené průchodnosti střev. Velmi teplé předjaří mělo nepříznivý vliv na hnízdění dudků chocholatých (*Upupa epops*); po časně snůšce došlo k podchlazení většiny vajec vlivem prudkého poklesu teplot, úspěšně vyvedli jen 3 mladé. Mezi zajímavými odchovy je třeba zmínit **3 myšáky hnědokřídle** (*Colius striatus*) a **4 perláky červenožluté** (*Trachyphonus erythrocephalus*). Novým přírůstkem se stali **2 mandelíci hajní** (*Coracias garrulus*). Bohužel po přezkoumání pohlaví se ukázalo, že namísto očekávaného páru se jedná o 2 samce. Z kolekce pěvců jsou nejvýznamnější prvoodchovy **timálie sečuánské** (*Liocichla omeiensis*) a **ťuhýka šedého** (*Lanius excubitor*). Oba druhy jsou chovatelsky náročné. Po loňském úhynu samce **orešníka kropenatého** (*Nucifraga caryocatactes*) z chovného páru se letošní odchov 2 mláďat jeví jako dvojnásob cenný. Dobrou práci chovatelů dokresluje 6 mláďat od dvou párů majn Rothschildových (*Leucopsar rothschildi*), 5 kavčat červenzobých (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), 4 drozdi tmaví (*Zoothera sibirica*) a 3 drozdi oranžovohlaví (*Zoothera*

citrina). V nově otevřeném Africkém domě tvoří doplněk expozice štětkounů a hrabáčů smíšená skupina **snovačů zahradních** (*Ploceus cucullatus*), **snovačů Jacksonových** (*Ploceus jacksoni*) a **přádelníků korunkatých** (*Euplectes hordaceus*). Novým druhem v bažantnici je pár **timálií Robinsonových** (*Heterophasia melanoleuca*).

2002

Vzhledem k umístění většiny expozic ptáků byl rok 2002 silně poznamenán srpnovou povodní. V souvislosti s povodní bylo během tří dnů přemístěno více než 80% všech chovaných ptáků, mnozí z nich opakovaně. Bylo třeba evakuovat celou kolonii plameňáků o počtu 130 ks při probíhajícím odchovu 20 mláďat. Pro velkou část ptáků jsme neměli odpovídající náhradní umístění a jen díky okamžité pomoci dalších českých zahrad se zvířata dostala do adekvátních podmínek. Při této příležitosti musím poděkovat kolegům ze zoologických zahrad v Ústí n. L., Liberci, Brnu, Plzni, Dvoře Králové n. L., Lešné, Ostravě a Olomouci a také panu Starému z OPS Brandýsek za jejich okamžitou pomoc.

Při povodni samé došlo k velkým ztrátám. Utopilo se celkem 97 ptáků. Z nich byl 81 jedinec evakuován do míst odpovídajících nižší vodě, než jaká nakonec přišla. Další uhynuli v důsledku náhlé změny podmínek, když část jejich ubikace byla obsazena jinými evakuovanými ptáky; pouze 9 jedinců se tak utopilo ve vlastní ubikaci! Z nedostatku času bylo třeba vypustit 50 zástupců vrubozobých (celkem představovali 20 druhů) včetně několika létavých jedinců a zpětně z nich bylo odchyceno 42 ptáků. Mezi jedinci, které se nepodařilo chytit, byli i páry morčáků bílých a čírek dvouskvrnných či jediná chovaná kachnice bělohlavá.

Celkem byla odchována do samostatnosti 122 mláďata v 53 druzích ptáků.

Pohyb ptáků během roku byl nižší než v roce minulém. Z hodnocení jsou vyňaty druhy jako hrdlička chechtavá, andulka vlnkovaná, kur domácí a druhy, dočasně přesunuté do jiných zoologických zahrad. Celkem bylo dovezeno 70 exemplářů ptáků, ze zoo odešlo 129 jedinců.

Druhová skladba zaznamenala ve výsledku výrazné snížení, vyplývající opět ze srpnové povodně. Během roku došlo k úbytku 37 druhů, z toho 8 druhů vyhynutím, 14 druhů utopením nebo odplaváním při povodni a 7 druhů je stále ještě umístěno v jiných českých zahradách.

Z 12 nových druhů, které nejsou zmíněny v textu, je třeba jmenovat pár **ketup malajských** (*Bubo ketupu*), určených k doplnění expozic v areálu „Vodní svět“, a 2 páry **nesytů afrických** (*Mycteria ibis*), kteří by měli oživit tutéž expozici.

V zimní ubikaci **kasuárů přílbových** (*Casuarus casuarius*) proběhla na začátku hnízdního období úprava umožňující návštěvníkům pohled do zimoviště a sezona poprvé proběhla bez snůšky vajec. Kolonie **tučňáků Humboldtových** (*Spheniscus*

humboldti) se ustálila na počtu 10 hnízdních párů, což je maximum, které stávající prostory umožňují. I když ptáci byli po povodni více než dva týdny umístěni provizorně ve výběhu vyder a teprve na konci září byli vpuštěni do pavilonu k hnízdním nikám, nedošlo k žádným ztrátám a naopak se to projevilo příznivě na synchronizaci snůšek – během 14 dnů se vylíhlo 8 mláďat. V zimní hnízdní kolonii pelikánů poprvé snesly vejce 3 páry **pelikánů kadeřavých** (*Pelecanus crispus*) a přirozenou cestou byla odchována 2 mláďata. Bohužel nedostatečný prostor zimoviště neumožňuje přísné oddělení obou chovaných druhů, a tak jsme kromě jednoho **pelikána bílého** (*Pelecanus onocrotalus*) odchováli také jednoho mezidruhového křížence, což je výsledek nežádoucí. Dnes je zimoviště pelikánů zbourané a ptáci musejí přečkat překlenovací období do výstavby nové ubikace v rámci expozice „Vodní svět“. Z brodivých ptáků se dařilo u **marabuů afrických** (*Leptoptilos crumeniferus*) – vylíhla se a byla odchována 3 mláďata. Bohužel ještě před odstavem, krátce před druhou snůškou, samice zabila vlastní dceru. Umělé oplození vajec **marabu menšího** (*Leptoptilos javanicus*) opět nevyšlo, 17 vajec zůstalo čistých. Tím jsme s chovem tohoto druhu skončili, neboť po nešťastném úhynu samce při povodni jsme se rozhodli dát samici do jedné španělské zoo. Úspěšně vyhnízdlily oba páry **čápů černých** (*Ciconia nigra*) se 3 mláďaty ve velké voliére dravců a 2 mláďaty na rybníce, z nichž jedno bylo vypuštěno do přírody. Bylo to již třetí mládě, o němž bezpečně víme, že se dokázalo spontánně naučit žít samostatně ve volnosti. **Čápi bílí** (*Ciconia ciconia*), hnízdící každoročně na pavilonu velkých savců, neměli oplozená vejce. V zimovišti poprvé zahrnili **zejzozobi afričtí** (*Anastomus lamelligerus*) a ze snůšky 5 vajec se vylíhlo jediné mládě, které však po dvou dnech zmizelo, zřejmě po předchozím úhynu. Ve skupině **kolpíků bílých** (*Platalea leucorodia*) vyrostlo 7 mláďat a u **kolpíků afrických** (*Platalea alba*), u kterých jsme jejich počet omezovali, 2 mláďata. Malá expoziční skupina kolpíků afrických bohužel zanikla při povodni, kdy uhynuli i průkazně nejstarší ptáci na světě – 2 samice původem z volné přírody, které byly v zajetí od roku 1974 a byly tedy nejméně 28 let staré. Z částečně volně hnízdící kolonie **kvakošů nočních** (*Nycticorax nycticorax*) vylétlo asi 15 mláďat a s nejistotou čekáme na nadcházející jaro. Po demolici starého rybníka a změně provozu velkých vodních nádrží, které nebyly do zimy napuštěny, se nám před zimou nepodařilo ptáky odchytat. Všichni museli přezimovat venku s tím, že na Vltavě byly výrazně snižené možnosti rybolovu a kvakoši tak byli odkázáni jen na příkrmování v zoo. Po roční přestávce se podařil odchov **volavčíků člunozobých** (*Cochlearius cochlearius*) a dvě mláďata čekají na odchod do jiných zoo. Ze tří druhů ibisů byl nejúspěšnější ten nejvzácnější – u **ibisů skalních** (*Geronticus eremita*) vyspělo 13 mláďat a hnízdní kolonie čítala začátkem srpna 43 jedinců; bohužel důsledkem špatného umístění evakuovaných ptáků jsme přišli o všechny chovné páry včetně mláďat. Kolonie plameňáků se v trendu posledních let rozrostla o dalších 19 mláďat a největší radost máme z odchovu 3 **plameňáků kubánských** (*Phoenicopiterus ruber ruber*). U vrubozobých jsme čekali, jak se vyvine chování poláků malých (*Aythya nyroca*). Na jaře všechna mláďata, přezimující až do této doby v areálu Zoo, odlétla a pravděpodobně zahrnula někde ve volnosti. Bohužel po povodni nebyly zprovozněny velké vodní plochy, nádrže byly suché a ptáci se neměli kam vrátit. Z tradičně se rozmnožujících druhů dravců se opět dařilo starému páru orlosupa bradatého (*Gypaetus barbatus*). Odchované mládě jsme ještě před osamostatněním převezli do rakouských Alp a stalo se již třetím ptákem z pražského chovu, které posílilo nově vytvořenou alpskou populaci. Ne tak dobře se vede mladému páru, který by již mohl hnízdit, ale na první snůšku dosud marně čekáme. U supů hnědých (*Aegypius monachus*) sice nesly 2 samice,

žádné vejce však nebylo oplozené. Více se dařilo **supům mrchožravým** (*Neophron percnopterus*), které jsme poprvé nechali hnízdit v samostatné voliére. Vylíhlo se a dorostlo zdravé mládě, přestože jsme ještě před dosažením samostatnosti museli celou rodinu evakuovat do prostoru karantény. Oba páry orlů bělohlavých (*Haliaeetus leucocephalus*) přivedly na svět stejně jako loni 4 mláďata, rozdíl byl jen v tom, že jedno mládě uhynulo nečekaně jako téměř vzrostlé. Ve skupině sov se opět dařilo u puštíků bělavých (*Strix uralensis*) - 5 mláďat od jednoho páru, a sovic krahujových (*Surnia ulula*) - 7 mláďat. I tentokrát jsme poskytli 10 mladých sov pálených (*Tyto alba*) k posílení přirozené populace na Moravě. Nejvýznamnější však byl odchov 5 sýců rousných (*Aegolius funereus*), protože zahrnily oba chované páry. Po loňském opakovaném odchovu jsme pár lelounů sovích (*Podargus strigoides*) nechali na zkoušku pohromadě s mladými ptáky. Ptáci zahrnili, ale ze snůšky 3 vajec dvě rozbili při inkubaci a jediné vylíhlé mládě nebylo životaschopné. V bažantnici u kurovitých se dařilo jen u tradičních druhů, kromě 4 **bažantů tibetských** (*Crossoptilon crossoptilon*), 3 **bažantů lesklých** (*Lophophorus impeyanus*) a 4 **křepelek korunkatých** (*Rollulus rouloul*) bylo odchováno ještě 5 mláďat frankolína žlutokrkého (*Francolinus leucoscepus*) a 1 bažant malajský (*Polyplectron malacense*). U nově sestaveného páru **koroptve fokienské** (*Arborophila gingica*) jsme odchov nečekali, přesto samice snesla neoplozené vejce. Od mladého páru **tetřívků obecných** (*Tetrao tetrix*) se vylíhlo více než 10 mláďat, bohužel do dospělosti vyrostlo jediné. Pár **jeřábů bělošijích** (*Grus vipio*) vyvedl 2 mláďata. **Seriemy rudozobé** (*Cariama cristata*) opět nehnízdlily, třebaže pár byl pospolu po celé předhnízdni období. K významným odchovům došlo u holubů. Bezesporu tím nejdůležitějším, opakovaným, je odchov holuba růžového (*Columba mayeri*). Tentokrát samice vůbec neseděla a mláďata odchovaly pěstounské páry hrdliček chechtavých. Vzhledem k menší velikosti pěstounů odchovávaly hrdličky jen po jednom mláděti holubů. Dařilo se i u dalších druhů: 1 **holub bronzový** (*Ducula aenea paulina*), 1 **holub nikobarský** (*Caloenas nicobarica*) a 1 **holub dvoubarvý** (*Ducula bicolor*). Jen částečného úspěchu jsme se dočkali u řídce chovaného **holuba Albertisova** (*Gymnophaps albertisii*). Rodičovský pár se při druhé snůšce vzorně o vylíhnuté mládě staral až do příchodu povodně; pak jsme je museli evakuovat a bylo po hnízdění. V kolekci papoušků specializovaných na nektar jsme s nadějí čekali na výsledek hnízdění loríčků (rod *Psittaculirostris*), bohužel jediné mládě **loríčků rudobradých** (*Psittaculirostris edwardsi*) jsme našli v den vylíhnutí uhynulé. Z ostatních druhů je pozoruhodný odchov **loriho černohlavého** (*Lorius domicella*) u nově sestaveného páru, když otci byly teprve dva roky, a prvoodchov **loriů olivových** (*Chalcopsitta duivenbodei*). Volná expozice velkých papoušků (arové, kakaduové) se dočkala rekonstrukce přilehlé voliéry. Zoborožci kaferští (*Bucorvus laedbateri*) mimořádně poprvé zahrnili ještě během pobytu ve venkovní expozici, v dutině zavěšené na jedné z lísek tureckých ve výběhu antilop. Po přemístění ptáků do zimoviště byla vejce inkubována v líhni a mláďata byla podsazena v okamžiku, kdy samice seděla na vejcích náhradní snůšky. Mírná zima 2001/2002 uspíšila hnízdění dudků chocholatých (*Upupa epops*); samice zasedla již v první půli února, ovšem vejce snášela do venkovní budky, což znamenalo přenést budku i se sedící samicí do vnitřní vytápěné ubikace. Podařilo se a z šesti mláďat byla 4 zdárně vyvedena. Bohužel jednalo se o poslední hnízdění tohoto páru, který za dobu působení v Praze odchovával celkem 27 mláďat. Zajímavý prvoodchov se podařil u ledňáka modrokřídlého (*Dacelo leachi*). Po loňském neúspěchu, když byla vejce pod rodiči podchlazena, jsme letos obě vejce odebrali k umělému líhnutí. Pokus o zpětné podsazení vajec ani podložení čerstvě vylíhlých mláďat se nezdařily. Ze dvou mláďat

jedno dorostlo do samostatnosti a poté se ho podařilo spojit s rodičovským párem. Krátce nato přišla povodeň, evakuace, utopení samce a dnes čeká matka s dcerou na nového druha. Mezi dalšími přírůstky je třeba zmínit 1 mládě **myšáka hnědokřídlého** (*Colius striatus*) a 4 dospělé **myšáky dlouhoocasé** (*Urocolius macrourus*) i odchov 3 mláďat z jednoho hnízda **vousáků senegalských** (*Lybius dubius*). Z kolekce pěvců jsou nejvýznamnější další odchovy **timálie sečuánské** (*Liocichla omeiensis*). **Majny Rothschildovy** (*Leucopsar rothschildi*) jsme po průtazích s odbytem mláďat záměrně nemnožili, 3 **ořešníci kropenatí** (*Nucifraga caryocatactes*), 5 kavčat červenozobých (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*), 4 drozdi tmaví (*Zoothera sibirica*) a 1 drozd oranžovohlavý (*Zoothera citrina*) dokreslují dobrou práci chovatelů. U **kardinálů dominikánských** (*Paroaria dominicana*) je stav setrvalý, všech 6 mláďat dříve či později uhynulo. Opakovaně a tentokrát úspěšně zahníždili **vlhovci červenohřbetí** (*Cacicus haemorrhous*). Ze snůšky dvou vajec vyvedli jedno mládě. Celá skupina dvou párů a mláďate však přišla o život při povodni.

RNDr. Karel Pithart, kurátor

Chovatelství - plazi

2001

V roce 2001 se podařilo po třech letech zopakovat úspěšný odchov **dracén guayanských** (*Dracaena guianensis*), a to odchovem jednoho mláděte. Dalším významným odchovem jsou dvě mláďata **varanů smaragdových** (*Varanus prasinus*). Tento druh stále patří k výjimečně odchovávaným a tím více nás těší, že se v naší zoo rozmnožuje opakovaně. Stejně jako v roce 2000 se nepodařilo rozmnožování **leguánů kubánských** (*Cyclura nubila*). Přestože se rozmnožovaly čtyři skupiny a kladlo 10 samic včetně nejmladší samice vylíhnuté v roce 1999, bylo oplodněno jen málo vajec a z 84 kusů se nepodařilo vylíhnout žádné mládě. Nejvýznamnějším příchodem byla skupina 6 **chameleónů Mellerových** (*Chameleo melleri*). Tento druh jsme poprvé dovezli již v roce 1999, zvířata však nepřišla v příliš dobrém stavu a postupně uhynula. Samici **varana papuánského** (*Varanus salvadorii*) jsme spojili se samcem ze Zoo ve Dvoře Králové n. L. Naše expozice doplnily dále: **rosnice sinná** (*Litoria caerulea*), **agamka zajsanská** (*Phrynocephalus zaisanensis*), **gekončík Převalského** (*Teratoscincus przewalskii*), **bazilišek zelený** (*Basiliscus plumifrons*) a **aligátor severoamerický** (*Alligator mississippiensis*). Poprvé od zrušení akvárií ve starém pavilonu šelem jsme návštěvníkům umožnili alespoň malý pohled do říše ryb. Nevyhovující nádrž kajmanů v pavilonu velkých savců nahradila **dvě akvária**. V první nádrži jsme chovali asijské druhy – **parmičky** (*Barbus lateristriga*), **čichavce** (*Trichogaster t. trichopterus*, *Trichogaster t. sumatranus*) a **mřenky nádherné** (*Botia macracantha*). Druhou nádrž obývaly východoafrické **cichlidy** (*Haplochromis electra*, *Pseudotropheus zebra*).

Pavel Brandl, kurátor

2002

Rok 2002 byl pro chov plazů velice významný. Od 1. 8. 2002 vznikl samostatný chovatelský úsek plazů a ostatních „nižších“ obratlovců, do něhož bylo v říjnu včleněno i pracoviště chovu bezobratlých. Na úseku pracuje 5 chovatelů a kurátor. Založení nového úseku je důležitý signál toho, že chov zmíněných živočišných skupin v pražské zoologické zahradě není trpěným přívažkem, ale rovnocenným prvkem chovatelské i expoziční práce s nadějnou perspektivou.

Srpnová povodeň zničila nebo poškodila všechny expozice plazů. Díky většinou malým rozměrům a snadnému odchytu se však plazi ukázali jako snadno evakuovatelní živočichové. Již v pondělí, 12. 8. odpoledne byly s pomocí kolegů z ostatních chovatelských úseků odvezeny do bezpečí velké želvy. Přesun trval zhruba 2 hodiny. Přibližně stejný čas byl v úterý 13. 8. zapotřebí k odchytu a přemístění ostatních plazů z expozic i ze zázemí ve spodní části zoo. Na místě jsme ponechali pouze 2 kajmanky supí, o nichž jsme předpokládali, že jim zatopení nevádí, a 8 rosnic siných ve velmi vysokém teráriu. Kajmanky skutečně povodeň přestály ve skvělé kondici, rosnice nepřežily, i když terárium nebylo celé pod vodou.

Zachráněno bylo 143 jedinců plazů. Protože jediným použitelným zázemím pro plazy zůstaly dvě místnosti v pavilonu malých živočichů, byla pro nás nesmírně důležitá rychlá a nezištná pomoc ostatních zoologických zahrad. Již v prvních dnech

povodně si odvezli 8 plazů kolegové z Ústí n. L., pro 12 kusů přijeli z brněnské zoo, 12 jedinců se ujali kolegové z Plzně a 5 vodních želv putovalo do Jihlavy. Některých našich plazů se ujali soukromí chovatelé a kromě toho jsme museli vrátit takřka všechny deponáty. Obnova poničených prostor trvá déle, než jsme po povodních předpokládali. Je to způsobeno velkým rozsahem na první pohled méně patrných škod i tím, že se snažíme oprav využít k vylepšení objektů. Jako první se 17. prosince, po 1 měsíci pobytu ve výběhu antilop a 3 měsících na karanténě, vrátily domů velké želvy. Jejich pavilon byl doplněn mimo jiné digitální váhou s velkoplošným displejem v návštěvnickém prostoru. Návratu se, bohužel, nedožila samice želvy sloní Princezna, jež byla nejdéle chovaným živočichem v naší zoo. Do zoo ji darovala ekvádorská vláda 31. 8. 1948, uhynula na chronické degenerativní onemocnění jater 7. 10. 2002.

V roce 2002 se, navzdory těžké situaci v jeho druhé polovině, podařila řada cenných odchovů. Po několika letech chovatelského tápání se po úpravě chovného režimu opět rozmnožili **leguáni kubánští** (*Cyclura nubila*). Docílili jsme již třetí generace vylíhnuté v Zoo Praha, do rozmnožování se znova zapojil i zakladatel pražského chovu, samec Pepino, který v tomto směru nebyl aktivní od roku 1994. Vajíčka sice v době před líhnutím prodělala evakuaci i několikrát výpadek proudu, což negativně ovlivnilo inkubaci i mortalitu mláďat, přesto je 15 odchovaných mláďat druhým nejlepším výsledkem v historii. Vynikajícím úspěchem je odchov 7 mláďat druhé generace **varanů mangrovových** (*Varanus indicus*), druhou generací v naší zoo jsou rovněž 3 mláďata **krajt pestrých** (*Python curtus breitensteini*) a 5 **ještěrkovců žlutohrdlých** (*Gerrhosaurus flavigularis*). Po delší odmlce se rovněž rozmnožovaly **krajty tygrovité** (*Python molurus molurus*) s 11 mláďaty. Na předchozí úspěchy se podařilo navázat i narozením mláděte **scinka šalamounského** (*Corucia zebrata*). Mládě **agamy kočičinské** (*Physignathus cocincinus*) dokládá skutečnost, že odborně vedený a dobře dokumentovaný chov v zoologické zahradě může přinést cenné vědecké poznatky, a to i u „běžnějších“ druhů. Matka mláděte totiž nikdy nebyla u samce, a tak je tento případ prvním dokladem na světě o možné partenogenezi tohoto druhu. Výčet odchovů uzavírají 3 **korálovky Ruthvenovy** (*Lampropeltis ruthveni*) a 1 **želva skalní** (*Malacochersus tornieri*).

Významnou událostí uplynulého roku byla spoluúčast na záchraně želv, zabavených v Hongkongu 27. 12. 2001. Za pražskou zoo se na akci Aliance na záchranu želv i Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií zásadně podílel RNDr. Ivan Reháček, který se rovněž zavázal vést plemenné knihy dvou z 5 druhů zabavených želv. Naše zoologická zahrada se s perspektivou otevření pavilonu Indonéská džungle ujala největšího množství zabavených želv ze všech evropských zoo. K jejich přechodnému ubytování jsme adaptovali prostory po chovu hlodavců v suterénu pavilonu velkých savců. Po uplynutí karantény tam v polovině května našlo domov 17 velkých **orlícíí bornejských** (*Orlitia borneensis*), 10 **želv černých** (*Heosemys grandis*), 7 **želv tlustokrkých** (*Siebenrockiella crassicolis*) a 5 **želv ostnitých** (*Heosemys spinosa*). Velká skupina **želv amboinských** (*Cuora amboinensis*) přišla do zoo vinou průtahů s dovozním povolením později a musela po povodních zůstat v karanténě. Při povodni se želvy znovu stěhovaly, tentokrát do skleníkového přístěnku vedle kruhového bazénu u pavilonu malých živočichů. Po nezbytných úpravách se ukázalo, že tento prostor velmi vyhovuje potřebám želv,

kterým se zde takřka zcela podařilo zbavit následků útrap. Na sklonku roku samice želv černých dokonce začaly snášet vejce.

Petr Velenský, kurátor

Chovatelství - kůň Převalského

2001

V roce 2001 uplynulo 80 let od chvíle, kdy se v naší republice objevili první koně Převalského. Dovezení koně byli chováni na školním statku ústavu plemenné biologie v Netlukách u Prahy. Současná strategie chovu je zaměřena hlavně na zachování co největší genetické variability v rámci celosvětové populace chované v zoologických zahradách a chovných stanicích. Zároveň je kladen důraz na eliminaci všech nežádoucích znaků, které se do chovu koní Převalského dostaly v počátcích chovu úzkou příbuzenskou plemenitbou a přimíšením krve domácích koní. Snahou každého chovatele dnes není mít co nejpočetnější, ale co nej kvalitnější chovné stádo. Stejný cíl má i pražská zoo. Z chovu jsme na základě genetických vyřadili všechny jedince, kteří by mohli na potomstvo přenést nežádoucí znaky. Každým rokem se připouštějí pouze vybrané klisny, jejichž potomci by postupně měli nahradit stárnoucí jedince v obou chovných stádech. V roce 2001 se narodila celkem 4 hříbata - v Troji to byli dva hřebečci Grant a Garp, v chovné stanici Dolní Dobřejov naopak dvě klisničky – Gavora a Gája. U Gáje byl odchov ztížen tím, že se narodila klisně Bes, která má vážné problémy se zrakem. Bes nebyla schopna se o hříbě postarat a tak se její ošetřovatelé – manželé Kardovi pokusili o umělý odchov. Ten se nakonec po několika dramatických situacích podařil, a je to první úspěšný umělý odchov u koně Převalského nejen v historii pražské zoo, ale na celém světě.

Reintrodukční programy zaměřené na návrat koně Převalského do volné přírody pokračovaly ve dvou mongolských rezervacích s rozdílnými úspěchy. V národním parku Chustajn Nuruu nedaleko Ulanbátaru se projekt řízený nizozemskou nadací FRPH rozvíjel bez větších problémů a naše klisna Babeta žijící v aklimatizačním výběhu by měla být na jaře 2002 vypuštěna se svým stádem do volnosti. K dramatickému zvratu došlo počátkem roku 2001 v druhém centru – v chovné stanici Tachin Tal na okraji národního parku Gobi. Po velkém úspěchu v roce 2000, kdy se zde narodilo 14 hříbat, z toho již polovina ve volné přírodě, vypukla v lednu 2001 ve všech chovaných stádech epidemie hříběcí. Nemoc se na koně Převalského přenesla patrně z domácích koní a padlo jí za oběť 17 koní. Celou situaci komplikovaly silné mrazy dostupující – 50 °C a množství sněhu. Vzhledem k těmto událostem se správci stanici rozhodli zahnat zpátky do aklimatizačních ohrad i všechna volně žijící stáda.

2002

Mezinárodní plemenná kniha koní Převalského

Rok 2002 nepřinesl v celosvětovém chovu koní Převalského žádné zásadní změny, celkový počet koní se několik let pohyboval kolem 1550 kusů, v roce 2002 klesl na 1495 kusů. To dokládá, že chov koní Převalského se postupně dostává na okraj zájmu zoologických zahrad a pozornost se zaměřuje na jiné, vzácnější a tedy i atraktivnější druhy lichokopytníků.

Nepříznivá situace v chovu koní v celosvětovém chovu koní Převalského se pochopitelně promítla i do pražského chovu. Na chovné stanici jsme zastavili chov

úplně, v Praze se v roce 2002 narodilo jedno hříbě a v příštích letech napočítáme se zásadnějším rozšířením chovu. V lednu 2002 jsme na základě intervence ředitele Národního hřebčína v Kladrubech byli nuceni zrušit expozici koní Převalského ve Slatiňanech.

V průběhu roku 2002 se podařilo ve spolupráci se správcem databáze plemenné knihy dokončit program, který umožňuje aktuální přepis dat generální plemenné knihy doplněný o audiovizuální materiály na nosiče CD, což umožní zpřístupnit veškerá data týkající se chovu koní Převalského všem zájemcům. S mezinárodní prezentací internetové podoby plemenné knihy koní Převalského s ukázkami možností využití dat se počítá na výročním zasedání Evropské asociace zoologických zahrad (EAZA) v roce 2003 v Lipsku.

RNDr. Evžen Kůs, dokumentace

Chovatelství - veterinární zpráva

2001

Byl to rok zásadní především z nálezového hlediska. Ve Velké Británii a v některých zemích Evropy byla zjištěna slintavka a kulhavka, což se projevilo nejen zákazem přesunů zvířat, ale i zavedením striktních ochranných a preventivních opatření, aby nedošlo k zavlečení této velmi nebezpečné nákazy do chovů v Zoo Praha. Všechna opatření byla koordinována ve spolupráci se Státní i Městskou veterinární správou v Praze (SVS Praha a MěVS Praha).

Jako každoročně byla většina laboratorních vyšetření zasílána do Státního veterinárního ústavu v Praze (SVÚ Praha). V roce 2001 zde bylo vyšetřeno více než 2100 vzorků, z nichž největší počet (900) byl zaslán na oddělení parazitologie. V rámci sestavování orientačních biochemických parametrů z krve zvířat chovaných v Zoo Praha bylo odesláno 140 krevních sér na Veterinární a farmaceutickou univerzitu v Brně (VFU Brno). Pro zajištění co nejkvalitnější veterinární péče spolupracujeme nejen s výše uvedenými subjekty, ale i s celou řadou pracovišť a odborníků, jakou jsou například VFN v Praze, ÚVN v Praze, IKEM Praha, VÚVL Brno, MUDr. J. Spilka, MUDr. J. Kňákal, MUDr. J. Svobodník, doc. L. Hess a další. Nejedná se pouze o pracoviště či odborníky z České republiky, ale i ze zahraničí (Německo, Rakousko, Slovinsko, USA a Kanada). V roce 2001 bylo provedeno 125 anestézií a sedací zvířat. Za zmínku stojí, že využíváním nových kombinací anestetik se daří kvalitně ošetřit i druhy, u nichž byla anestézie ještě nedávno komplikovaným výkonem (prase divoké). Z nálezového hlediska byla situace v Zoo Praha poměrně stabilní. Vedle již zmiňované slintavky a kulhavky, před kterou zůstaly ochráněny nejen naše chovy, ale i chovy v celé České republice, bylo největším problémem zdolání paratuberkulózy ve skupině nýal nížinných. Na základě postmortálního vyšetření jedné z nýal, u níž byla zjištěna paratuberkulóza, vyhlásila MěVS Praha ohnisko paratuberkulózy u těchto antilop. Všechna zvířata ze skupiny byla během celého roku opakovaně testována na přítomnost *Mycobacterium paratuberculosis*. Jedinci, u nichž byl pozitivní nález, byli z chovu eliminováni. Tímto způsobem se nám podařilo chov plně ozdravit od výše uvedené nákazy.

Vlastní klinické případy

U samce želvy sloní se objevil fibrom, který mu výrazně znepříjemňoval pohyb. Tento novotvar se ani chirurgickou intervencí nedařilo plně zvládnout. Chirurgické řešení nám již nepřipadalo dostatečné, a proto jsme zvolili preparát Verrumal liq.®, který používá humánní medicína v terapii bradavic. Preparát se velmi osvědčil a po tříměsíční aplikaci se želva pohybovala bez jakýchkoliv obtíží.

Na jaře byl z Kataru dovezen mladý šestiletý samec gorily nížinné. Předcházela ho pověst, že byl u tamního šejka často krmen sladkostmi a chipsy a napájen Coca Colou a Fantou. Obávali jsme se poškození chrupu. Naše obavy se však nepotvrdily. Ve spolupráci s humánním dentistou jsme nezjistili žádné abnormality, jen to, že Pong právě měnil mléčný chrup za trvalý.

Smutnou zprávou pro nás bylo zjištění týmu IZW Berlin, že již nebude možné provést umělou inseminaci u naší indické slonice Shanti. Ultrasonografické vyšetření totiž ukázalo, že změny, které nastaly na jejích reprodukčních orgánech, již nedovolují úspěšné donošení plodu.

Naopak dobře skončily jiné dva případy. Prvním byla léčba zlomeniny pravé pánevní končetiny u nyalu nížinné. Provizorní fixace se ukázala jako nedostatečná. S pomocí humánního traumatologa jsme se pokusili zlomeninu zvládnout osteosyntézou. Po 2 měsících vzájemného trápení, kdy jsme nyalu museli každý týden chytat a postiženou končetinu vyvazovat, aby na ní nechodila, jsme s ulehčením zjistili, že zlomenina se zhojila a zvíře může končetinu normálně zatěžovat.

Šťastně skončila i léčba samice losa evropského, překrmené červenou řepou. Zastupující ošetřovatel nedbal rad stálého chovatele a losům nabídl větší množství červené řepy. Dominantní samice samozřejmě této možnosti využila. Druhý den jsme jí vypumpovali z předžaludku více než 60 litrů načervenalé bachorové tekutiny s kyselým pH. Pomocí infúzí a aplikací léků do vypumpovaného bachoru jsme její stav stabilizovali. V terapii jsme pokračovali i v následujících dnech. Minimálně týden však ještě trvalo, než se její stav normalizoval.

V tomto roce se v Zoo Praha narodilo mládě hrabáče. To už jsme chovali 2 samce. Pomocí krevních vzorků mláďete a obou samců se nám posléze podařilo určit otce, kterým byl starší samec. Při určování otcovství nám velmi pomohla firma Genservice z Brna, která rutinně určuje pohlaví z krve u ptáků. Podle dostupných pramenů to bylo vůbec poprvé, kdy se někdo pokusil určit otcovství u hrabáčů.

2002

Tento rok byl v mnohém podobný minulému. Zaznamenali jsem mírný nárůst zaslaných vzorků do SVÚ Praha. Ve spolupráci z MěVS Praha jsme získali státní zakázku, která nám umožnila uspořít náklady na provedení 100 pitev v SVÚ Praha. Tyto pitvy účtoval SVÚ Praha MěVS. Úspěšně pokračovala i spolupráce s VFN v Praze. Doc. Calda nám pomohl zodpovědět 2 důležité otázky. Proč má gorila Shinda tak velké břicho a zda má tygřice Lora i po několikaměsíční konzervativní léčbě patologický obsah v děloze. V případě gorily Shindy se jednalo pouze o povolenou břišní stěnu. Bohužel u tygřice Lory byla odpověď znepokojující. Nezbyvala nám tedy již jiná možnost, než otevření dutiny břišní a odstranění obsahu dělohy touto cestou. V předvečer chystaného zákroku nás však zastihla událost daleko zásadnější. Byla to povodeň.

Chtěl bych zdůraznit, že bylo velmi důležité, že jsme při této události byli dva. V jednom by se tato extrémní situace dala jen velmi těžko zvládnout. Dne 13. srpna jsme museli během 1 hodiny uspat 1 tygra ussurijského, 1 tygřici křížence, 2 tygry sumaterské, 1 levharta mandžuského, 2 jaguáry, 1 lva a 1 medvěda hnědého. Za dalších několik hodin jsme se museli rozdělit. Jeden z nás jel na raftu uspávat 4 gorily, které byly velmi vzrušené a musely být převezeny na břeh, aniž by se vzbudily, utopily či snad někoho ze zachránců ohrozily na životě. Druhý musel imobilizovat 2 nosorožce tak, aby je jeřáb nejprve vytáhl z výběhu plného vody a pak, po přesunu na korbě automobilu, opět vyložil do provizorního výběhu v bezpečné části zahrady. V pozdních odpoledních hodinách jsme ještě aplikovali sedativa u

velmi nervózní africké slonice, aby jí bylo vůbec možno vyvést z výběhu, kde už byla jen voda. Následující dny jeden uspával zvířata, která měla najít dočasná útočiště v jiných zoologických zahradách, a druhý se účastnil odchytů uplavaných lachtanů. V rámci povodně bylo provedeno 37 anestézií. Většina jich proběhla za naprosto nestandardních podmínek, které byly ale stejné jak pro zvířata, tak pro lidi. Z veterinárního hlediska se jednalo o unikátní a ojedinělou akci, která neměla ve světě zoologických zahrad obdoby.

Z pohledu nakažového jsme v tomto roce řešili několik ohnisek salmonelózy. Nejzávažnějším se jevil výskyt salmonely v pavilonu malých živočichů. Přes veškerá opatření, která byla přijata, se zde stále objevuje. Důvodem je výskyt volně žijících myší, které se ukázaly být vektory tohoto onemocnění. Problém se nám pravděpodobně podaří vyřešit až s úplnou rekonstrukcí stávajícího pavilonu, kde by byly provedeny takové stavební úpravy, aby byl omezen výskyt myší na minimum.

Další nákazou, kterou se nám podařilo zdolat, byla bovinní tuberkulóza u velbloudů. *Mycobacterium bovis*, které tuto formu tuberkulózy způsobuje, bylo izolováno z plic při postmortálním vyšetření dvou nejstarších zvířat ve skupině. Okamžitě bylo vyhlášeno ohnisko nákazy a byla učiněna opatření pro její zvládnutí. Všechna zvířata, 5 dospělých samic a 3 mladí samci, byla několikrát během roku testována na přítomnost *Mycobacterium bovis*, vždy s negativní výsledkem. Proto byla i tato nákaza, po závěrečné dezinfekci, MěVS Praha prohlášena za zdolanou.

MVDr. Roman Vodička, veterinární lékař

Chovatelství - Nový pavilon goril

V roce 2001 dostavěla pražská zoo první ze dvou nových objektů pro lidoopy – pavilon goril. Navržený objekt tvoří vnitřní expozice o rozloze 199,5 m², dvě odstavné prostory (64 a 34 m²), venkovní expoziční výběh (970 m²) a dva malé venkovní odstavné výběhy (19,5 a 34 m²).

Dne 12. června 2001 přicestoval do zoologické zahrady zhruba šestiletý sameček Pong. Ve věku asi jednoho roku byl upytlačen ve volné přírodě a propašován do soukromého chovu ve Spojených arabských emirátech. V pěti letech začal být nebezpečný svému okolí. Při příchodu byla zřetelná malá velikost zvířete (váha 37 kg) a výrazné stereotypní. Při přesunu z karantény 1. srpna vážil už 52,4 kg. Pong se rychle novému prostředí přizpůsobil. Dne 13. srpna jsme do pavilonu přivezli další dvě gorily – zhruba třicetiletého Tadaa (130 kg) a Kambu (82 kg) ze Dvora Králové n. L. Zvířata hned od začátku věděla o přítomnosti další gorily, protože viděla Ponga přes okna v přípravně. Při kontaktu přes mříže. Tadao na Ponga útočil, žádný z útoků ale nedokončil. Vlastní spojování goril začalo 16. srpna. Tadaovy útoky pokračovaly i v dalších dnech. Bylo přitom zřejmé, že Pong neví, jak správně reagovat.

Dne 5. září dorazily zatím poslední gorily – devítiletá samice Kijivu (73,5 kg) a jedenáctiletá Shinda (85 kg) z australského Sydney, původně narozené v Apenheulu. 11. září začalo jejich seznamování přes mříže s ostatními. Nejprve byl na kontakt vpuštěn Pong, po deseti minutách dospělé gorily. 16. září začal Tadao bezdůvodně tvrdě napadat australské samice (zcela si přestal všímat Ponga), a to třeba i v okamžicích, kdy celá skupina spala, a proto byl 19. září od skupiny oddělen trvale. 30. listopadu jsme se začali chystat na další spojení skupiny s Tadaem. Pro snížení agresivity stříbrohřbetého samce jsme mu začali podávat 70 kapek *Haloperidolu* denně. Dávku jsme postupně zvýšili až na 100 kapek (po deseti dnech podávání). 10. prosince jsme opět ve velké expozici spojili celou skupinu. Tadao imponoval, ale nikdy nezaútočil s fyzickým kontaktem.

V gorilí skupině dále docházelo ke zlepšování vztahů. To se projevilo jednak pářením Tadaa i se samicí Shindou, jednak prvním pokusem o páření mladého samce Ponga se samicí Kijivu. Kromě toho, že se mladý samec již zcela aktivně zapojoval do her se samicemi, pozorovali jsme i zmenšení vzdálenosti, kterou si udržoval od dominantního samce. Zásadní obrat však znamenal 13. srpen 2002. Již 12. srpna byla avizována blížící se povodeň na Vltavě. Následovala evakuace, jejímž vyvrcholením byl transport čtyř imobilizovaných goril umístěných na vorech. Zúčastnilo se celkem šest zaměstnanců, veterinář a vodácká skupina. Gorily byly provizorně umístěny v karanténě, odkud byly druhý den převezeny do zoo ve Dvoře Králové. Večer byla téměř celá protipovodňová věž gorilího pavilonu zatopena rozvodněnou Vltavou. Pong nebyl v nezatopeném podlaží nalezen. Tělo uhynulého mladého samce bylo nalezeno až o několik dní později a části kostry uchovány pro Národní Muzeum. Gorilí skupina se v původním složení již nikdy do zoologické zahrady nevrátila.

Pavel Brandl, kurátor

Chovatelství - Stěhování žiraf

Ve středu, 27. června 2001, došlo k přestěhování žiraf do nového pavilonu.

Z možných variant přesunu jsme se rozhodli pro tu pro nás nejjednodušší a hlavně pro naše svěřence nejohleduplnější – převoz zvířat jednotlivě ve speciálním žirafím přívěsu. Jelikož ho však nemáme, požádali jsme o pomoc kolegy ze Dvora Králové. Ti nám ochotně vyšli vstříc a přislíbili veškerou materiální a technickou podporu. Stanovili jsme si termín a začali s ostatními nezbytnými přípravami. Ve spolupráci s oddělením údržby jsme připravili a upravili technické náležitosti k akci potřebné – zajišťovací prvky, zábrany, naháněcí chodbu atd.

Přesun začal 27. 6. 2001, v 7.30 hodin. V 8.02 hod dostala chovatelka pokyn k vpuštění první žirafy. Byla to Gita, která je ze všech nejkldnější. Gita je sice klidná, ale také nedůvěřivá. Téměř čtvrt hodinku váhá, než vykročí z vozu. Historický čas, kdy první zvíře vstoupilo do „Afriky“ je 8 hodin 32 minut. Celá procedura se opakuje. Do uličky vchází Eliška. Ta už tak klidná není, točí se, chce zpět. Nakonec se umoudří a nastupuje i vystupuje v poklidu. Další v pořadí je problematická samice Kleopatra. Ohýbá trubky zábran, ale nakonec vše pochopí a nastupuje. Další oříšek je Nikola, která ničí zábrany a vysazuje dveře. Poslední z první skupiny jsou tři půlroční mláďata – Tibor, Vilda a Bára. Během minuty jsou na autě, během minuty jeden za druhým vystupují.

Čeká nás druhá skupina, jen čtyři kusy, ale z toho Berta ve vysokém stupni březosti a samec Šimon. První na řadě je Berta. Očividně se jí nechce, dost dlouho ji nemůžeme dostat ze dvorku. Nakonec se umoudří a vejde. Jenže Berta se otáčí a naše zábrany bere útokem. Ohýbá trubky, vysazuje dveře. S ohledem na její stav ji raději pouštíme zpět na dvorek. Necháváme Bertu uklidnit a vháníme do uličky dvouletou Noru a ročního Valdu. V rychlosti za nimi zavíráme přívěs. Přichází opět Berta. Nepospícháme, vše probíhá v klidu a pokoji. Berta to snad vycítila a vychází nám vstříc. Bez hluku a nucení nastupuje, při vysedání se chová s ohledem na budoucí mláďe – pomalu, bez zbytečného spěchu a zmatku.

Soustředíme se na toho posledního a největšího. Proti nám stojí více než pět metrů výšky a tuna živé váhy. Zdvojujeme zábrany a zaujímáme svá místa. Otevírá se dvorek, vše začíná. Šimon však dovnitř nechce. Více než čtyři hodiny rozruchu a stresu je i na něj moc. Po dvaceti minutách vzdáváme možnost přímého nahnání do uličky a pouštíme ho do již bývalé expoziční stáje. Až po půl hodině vběhne do naháněcí uličky.

Ve 13.07 hodin bylo možné říci, že žirafy jsou na místě všechny a bez zranění, my všichni v pořádku a také bez zranění.

Ing. Miroslav Špička , kurátor

Chovatelství - Záchrana asijských želv

Číňané odedávna využívají všechny přírodní zdroje k obživě i k dalším účelům.

Želvy jsou nejen chutné jídlo, ale vzhledem k jejich velmi dlouhému životu, odolnosti vůči některým chorobám a velkému sexuálnímu apetitu si jich Číňané cení i jako suroviny k výrobě léků. V Číně samotné jsou vinou této tradiční činnosti obyvatelstva želvy velmi vzácné a na většině území vyhubené. Jakmile městské obyvatelstvo v Číně začalo bohatnout, jeho potenciál ke koupi lahůdek a léků natolik vzrostl, že se nyní vyplatí organizovaně vychytávat želvy ze stále širšího okruhu kolem Číny i ze stále nepřístupnějších oblastí.

Dne 17.prosince 2001 zabavili čínští celníci loď směřující z Macaa do Hongkongu. Na její palubě bylo 11 druhů suchozemských a sladkovodních želv v téměř deseti tisících kusech. Některé nejvzácnější druhy byly zastoupeny pouze jedinci nebo desítkami kusů, takže ve velkém (více než tisícovém) množství, se transport týkal hlavně 5 druhů. Želvy byly zřejmě v místech odchyty shromažďovány řadu týdnů. Obchodníci využívají jejich veliké odolnosti a ve snaze po ušetření místa je trápí nedostatkem vody, prostoru i hygieny. Velké říční želvy byly v bednách umístěné svisle na bocích, jako pecny chleba, bez jakékoli možnosti změnit svou polohu a důkladně provzdušnit plíce. Navíc byly chytány na rybářské háky, které jim vězely v krku v hnisajících ranách.

Pokus o záchranu těchto želv iniciovala organizace Turtle Survival Alliance (TSA, Svaz pro záchranu želv). Želvy putovaly nejprve do USA. V Evropě se proto umístění želv stalo záležitostí Evropské unie zoologických zahrad a akvárií (EAZA), která vyzvala členské zoologické zahrady, aby napsaly kvóty želv, jichž jsou ochotné se ujmout. Významnou roli v tom sehrál pracovník rpažské zoo a předseda poradní skupiny EAZA pro plazy, dr. Ivan Rehák. Do evropských zoo poté putovalo celkem tisíc želv. České zoologické zahrady uvolnily místo i prostředky pro 250 želv. Všechny želvy určené pro Evropu dopravila do Amsterdamu sponzorsky KLM 17. 1. 2002.

Naše zoo dlouho neváhala a nabídla, že se ujme stovky zabavených želv a zorganizovala a zaplatila celkem tři transporty do Rotterdamu (i želvy do ostatních českých zoo putovaly přes Prahu). Nákladný byl i jejich pobyt na karanténě, zvlášť léčení, antibiotické a odčervovací kúry. Poté jsme pro želvy zadaptovali dvě místnosti v suterénu pavilonu slonů.

20. ledna 2002 snesla ještě na karanténě jedna z želv černavých (*Heosemys grandis*) vejce. Dne 11. května se z jednoho vejce vylíhlo mládě. Zatím jsou želvy v chovatelském zázemí. O budoucna s nimi počítáme do pavilonu Indonéská džungle.

Petr Velenský, kurátor

Chovatelství - Kampaně EAZA

Bushmeat

Kampaň Bushmeat s podtitulem „zastavte jatka v afrických lesích“ vyhlásila EAZA v dubnu 2000, kampaň byla ukončena v září 2001. Cílem kampaně bylo vyburcovat co nejvíc lidí ze všech koutů světa, seznámit je s osudem zvířat, lovených pro maso, a s jejich pomocí donutit místní africké vlády k účinným ochranářským opatřením.

Podstatou kampaně byla skutečnost, že v posledních letech roste počet velkých zvířat, která jsou lovena pro maso, a to mnohdy protizákonně. Souvisí to i se stále intenzivnějším kácením tropických lesů a s ním související výstavbou silnic i přílivem lidí. Silnice otevírají cestu do dosud nepřístupných hlubin lesa a usnadňují dopravu těžkých úlovků. Kromě toho více lidí potřebuje více jídla. Tím se rozáčí kolotoč pytláctví, proti němuž místní vlády nijak výrazně nezakročují. K druhů, které jsou loveny pro maso nejvíce ohrožené, patří lidoopi (gorily a šimpanzi), ostatní primáti (kočkodani, guerézy atd.), kopytníci i mnohé další.

Podstatou kampaně bylo seznámit veřejnost se zmíněnou problematikou, sbírat podpisy na petici proti nezákonnému lovu chráněných živočichů a její předání v Evropském parlamentu. Kampaně Bushmeat se zúčastnilo celkem 149 členských zoologických zahrad EAZA. Bylo shromážděno 1 894 166 podpisů, což činilo 500 kg petic, které byly předány při dvouhodinovém slyšení v parlamentu Evropské unie dne 6. 11. 2001.

Rainforest

V roce 2002 zahájila EAZA kampaň na podporu záchrany jedinečného tropického lesa Mato Atlántico, který leží podél východního pobřeží Jižní Ameriky. Do akce se zapojila i Unie českých a slovenských zoologických zahrad.

Mato Atlántico je na čtvrtém místě v pořadí světově nejohroženějších „horkých míst“ biodiverzity, což jsou místa s největším množstvím vzácných a jedinečných druhů organismů. Původní plocha tropického lesa se však rozdělila na dva menší regiony: pobřežní atlantský les a vnitřní atlantský les. Také v rámci těchto regionů se les dále rozpadá na řadu malých izolovaných ostrůvků vegetace. Původní populace vzácných druhů se tříští do malých skupinek, které přežívají na zmenšujících se ostrůvcích původního lesa. Mezi zbylými zvířaty dochází k příbuzenskému křížení, vhodní partneři pro rozmnožování se k sobě nemohou přes velké bezlesé plochy dostat, a tak zbylé skupinky vzácných druhů neodvratně vymírají.

Jednou z možností, jak k záchraně tropického lesa přispět, je zvýšit informovanost o celé problematice. K této kampani se v rámci EAZA připojily i členské zoologické zahrady UCSZ a tedy i pražská zoologická zahrada. Kampaň byla vyhlášena v září 2001 na konferenci EAZA v Praze a skončila o rok později. Celkem se jí zúčastnily 94 členské zoologické zahrady a výsledná částka, která vzešla ze sbírky, činí 230 000,- eur.

Chovatelství - Konference EAZA

Evropské zoologické zahrady jsou od roku 1998 sdruženy v Evropské asociaci zoologických zahrad a akvárií pod zkratkou EAZA. Hlavní ideou činnosti organizace je celoevropská spolupráce ve všech oblastech činnosti zoologických zahrad včetně chovu vzácných a ohrožených druhů živočichů, výchovné práce a vědeckého výzkumu. O jejím významu svědčí i skutečnost, že se k ní připojily, ať už jako členové nebo jako pozorovatelé, zoologické zahrady mimo Evropu, například z Izraele, Jihoafrické republiky, Turecka či Maroka.

V rámci EAZA pracují v průběhu roku tématicky změřené komise a pracovní skupiny, které řeší standardy týkající se podmínek pro chov zvířat v lidské péči i další problematiku. EAZA si klade za cíl i podporu skutečně mezinárodní spolupráce a výměny informací. Její členové se účastní diskusí a setkání s dalšími organizacemi, jako jsou Spojené národy, IUCN (International Union for Conservation of Nature), Evropská unie, CITES a další. V případě potřeby pracují jako poradci Evropského parlamentu nebo Evropského výboru.

Sekretariát EAZA sídlí v Amsterdamu a koordinuje veškeré aktivity od přípravy a realizace záchranných chovů přes vydávání publikací a celoevropských plemenných knih vybraných druhů až po organizaci výročních zasedání. Výroční zasedání EAZA můžeme přirovnat k pracovnímu sjezdu a význačné společenské události zároveň. Konají se v různých městech a pro hostitelské město i zoologickou zahradu je to vždy prestižní záležitost.

Pořadatelství pro rok 2001 bylo přiručeno Praze, což byla v roce 70. výročí její existence velká událost. Na zasedání ve dnech 18.–23. září přijel rekordní počet účastníků, kterých bylo více než 450. Jednací místem se stal areál hotelu Pyramida na Dlabačově, takřka symbolicky v dohledu areálu Pražského hradu. Celé zasedání se odehrávalo ve dvou liniích. Zahájení a zásadní příspěvky i referáty účastníků probíhaly na plenárních shromážděních, jinak se odborníci podle své profese scházeli na zasedáních speciálních komisí zabývajících se chovem jednotlivých skupin zvířat.

Součástí každého výročního zasedání je oficiální exkurze do hostitelské zoo. Ta proběhla 21. září a byla očekávána s velkým napětím, i když někteří účastníci se na nové pavilony v pražské zoo byli podívat už předem, o přestávkách v jednání. Ve vymezeném čase se každý soustředil na problematiku sobě nejbližší. A tak se před pavilonem koní Převalského mluvílo o tom, že by v brzké době měla odejít do Mongolska naše klisna Eliška, na druhém konci zahrady pak herpetologové před pavilonem velkých želv diskutovali i tom, co všechno je třeba učinit, aby se želvy obrovské a sloní mohly rozmnožovat.

Závěr setkání patřil tradičně večeru na rozloučenou. Ten se odehrál 22. září na palubě dvou parníků. Fascinující kulisa osvětleného Pražského hradu a Malé Strany jen umocňovala celkový dojem. Závěrečnou tečkou za 18. výroční konferencí EAZA se stalo zasedání exekutivy této organizace a ředitelů jednotlivých členských zoo dopoledne, 23. 9. 2001.

RNDr. Evžen Kůs, odd. dokumentace

Chovatelství - Povodeň a zvířata

Během povodně bylo **evakuováno** 1003 vlastních a 26 soukromých zvířat.. Z toho 101 + 26 savců, 750 ptáků se 14 vejci, 141 plazů s 28 vejci a 11 kaloňů. Vypuštěno bylo 46 ptáků, 2 kajmanky, 4 lachtani unikli. Zpět odchyceni byli 3 lachtani, 26 ptáků a obě kajmanky. Při evakuaci **uhynulo** 8 savců (z toho 4 byli utraceni – slon, hroch, lev a medvěd), dalších 6 savců bylo nalezeno utonulých po opadnutí vody. Uhynulo 120 ptáků, z toho 80 utonutím, 18 na přímé následky, 12 na stresové a šokové stavy a 10 po odsunu v jiných zahradách. 14 ptáků zůstalo neodchyceno. Do jiných zoo bylo **přesunuto** 36 savců, 166 ptáků a 37 plazů. 2 plazi byli deponováni do soukromého chovu. Do konce roku 2002 **se vrátilo** 5 savců a 124 ptáků.

K povodňovým úhynům patří:

- 1,0 gorila nížinná
- 1,0 slon indický
- 0,2 hroch obojživelný
- 1,1 hrošík liberijský
- 1,0 lachtan jihoafrický
- 30 ibisů skalních
- 9 kolpíků afrických (včetně 2 doloženě nejstarších samic na světě)

Záchrana většiny zvířat probíhala **v extrémně obtížných podmínkách**. Během 3 hodin bylo třeba evakuovat 16 tygrů, levhartů a jaguárů. 4 gorily byly na poslední chvíli převáženy z povodňové věže volně ložené, uspané na raftařských člunech po 200 metrů dlouhé trase přes rozbouřenou řeku. Pár nosorožců byl přesunut jeřábem na nákladní vůz ve chvíli, kdy voda ve výběhu již omývala jejich uspaná těla. 3 slonice musely vydržet 4 dny a noci upoutané ke stromu na pro ně neznámém místě v suché části zoo. Ošetřovatelé s nimi při přesunu zápasili o každý metr. Africká slonice Sabi přitom nikdy před tím, tj. více než 30 let, svůj výběh neopustila. Čtveřice lachtanů unikala záchranářům po 2 dny. Jednu ze samic vytáhli doslova v poslední chvíli zpod mostu uprostřed nezvladatelného vodního víru. Nekonečné bylo opakované stěhování desítek pelikánů, plameňáků, tučňáků, ibisů, kolpíků a mnoha dalších druhů ptáků vždy o kus výš před postupující vodou.

Osudy některých zvířat sledovaly milióny lidí i mimo hranice České republiky. Lachtan Gaston uhynul až na německém území po téměř 300 kilometrové pouti rozvodněnou řekou. Slon Kadíra a hrošice Lentilka museli být utraceni, neboť jim rozvodněná řeka otevřela volnou cestu z výběhu. Gorilí sameček Pong nezvládl pobyt v povodňové věži pavilonu a utonul neznámo jak. Hroch Slávek přežil povodeň vyzdvižen velkou vodou až do druhého patra pavilonu slonů, kde v úzké uličce obslužného ochozu čekal na vysvobození plné 2 dny.

Mimořádným výsledkem celé záchranné akce je skutečnost, že v průběhu evakuační manipulace žádné zvíře neuhynulo ani nebylo zraněno a že nedošlo ani k žádnému zranění lidí.

PhDr. Petr Fejk, ředitel

Ing. Miroslav Špička, kurátor

Veřejnost - Slavnosti

Obě uplynulé sezony včetně povodně prokázaly, jak silné pouto má pražská veřejnost ke své zoo. Návštěvnický rekord roční (v roce 2001 bylo v zoo 657 000 lidí) i denní (1. 6. 2002 neuvěřitelných 16 067 lidí!) byly vyústěním jak celkové expoziční proměny Zoo Praha, tak systematického rozšiřování důvodů k návštěvě pro všechny vrstvy obyvatelstva.

Naší ambicí bylo jak zvládnout atraktivitu zoo pro masu návštěvníků ve špičkách, tak i vytvářet prostor pro hlubší zájem jednotlivců, zejména dětí a mládeže. Přestože naše snažení i veškeré zázemí pro programy a osvětové činnosti rozmetala povodeň, pouto lidí k zoo bylo po povodni mnohem silnější než dřív. Nikdy před tím nebyla zoo obklopena tolikou podporou a sounáležitostí, jako v době příprav na nejtěžší úkol své novodobé historie – obnovit areál po povodni.

SLAVNOSTI

2001

31. 3. – slavnostní zahájení sezony 2001

- křtiny tučňáků, kolpíků a žiraf
- den otevřených dveří v pavilonu goril
- hosté: herečky a herci Martina Menšíková, Mahulena Bočanová, Květa Fialová, Otakar Brousek ml., Filip Blažek, ředitelka Městských divadel pražských Z. Pipková

1.–3. 6. 2001 – Dny dětí v pražské zoo

- volný vstup pro děti do 15 let – 1. 6.
- programy ve spolupráci s divadlem Minor, agenturou B1 a GE Capital Bank, rádiem Frekvencí 1, Nedělním Bleskem a Country rádiem
- otevření nového dětského areálu, expozic pro velké papoušky, lemury vari, jeleny a vlky eurasijské
- hosté: spisovatel Michal Viewegh, hudebník Michael Kocáb, herečky Zlata Adamovská a Zuzana Bydžovská, publicista Radek John a ředitel rádia Frekvence 1 Michael Fleischman

8. 9. 2001 – Africká slavnost

Největší společenskou událostí v naší zoo poslední doby byla Africká slavnost k otevření dvou nových pavilonů – Afrického domu a Pavilonu goril. Pavilony byly celý den doslova v obležení tisíci nedočkavých návštěvníků. Otevřít je přišli hosté z nejvýznamnějších – ministr životního prostředí ČR RNDr. Miloš Kužvart, primátor hl. m. Prahy ing. arch. Jan Kasl, velvyslankyně Nigerijské republiky H. E. Miss J. J. Ayorinde a velvyslanec Jihoafrické republiky H. E. dr. Noe Noa Lehoko. Oba pavilony měly i své patrony. Pavilon goril ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, zastoupené ředitelem MUDr. Martinem Holcátem, který přislíbil pomoc při zdravotní péči o naši gorilí skupinu. Africký dům pak ve Vinohradském divadle v Praze, vedle ředitele dr. Jiřího Gregoriniho hojně na slavnosti zastoupeném i členy hereckého

souboru. Součástí slavnosti bylo vystoupení tanečních a hudebních souborů z Ghany, Nigérie a Jihoafrické republiky a raut v africkém stylu na pahorku u Pavilonu goril pro stovky pozvaných příznivců, sponzorů a jiných vzácných hostů naší zoo.

18.–23. 9. – 18. výroční konference EAZA

- pracovní setkání ředitelů a významných pracovníků zoologických zahrad a akvárií

28. 9. 2001 – Jubilejní slavnost k 70. výročí Zoo Praha

- křtiny 203. hříběte koně Převalského, jméno vybírali návštěvníci
- dětský zvířecí karneval

16. 10. – vernisáž výstavy Pražská zoo včera, dnes a zítra v Národním muzeu

18. 10. – vernisáž výstavy Pražská zoo včera, dnes a zítra v Muzeu hl. m. Prahy

2002

23. 3. – slavnostní zahájení sezony

- křtiny žirafy, velblouda a klokana
- oslava 30. narozenin klisny koně Převalského Cilky
- otevření stánku Pavilon plyšáků (TV Prima)
- hosté: herec Lumír Olšovský, zpěvačka Zora Jandová, herečka Jitka Kocurová, dřívější ředitel Zoo Praha prof. Zdeněk Veselovský, moderátorka Štěpánka Duchková, ředitelka TV Prima Jana Kasalová

1.–2., 8.–9. 6. – Dny dětí v pražské zoo

- série programů ve spolupráci s GE Capital Bank, rádiem Frekvence 1, Moje 1. noviny, Nedělní Blesk
- křtiny sobů, bonga a volavčíka
- hosté: mistryně světa v aerobiku Olga Šípková, desetibojař Tomáš Dvořák, diskář Imrich Bugár, skupina Rangers, cyklo-akrobat Josef Dresler

28. 9. – Jubilejní slavnost

- „Africké tržiště“ – pestrý program pro návštěvníky v okolí Afrického domu (škola svahilštiny, africká věštírna, tržiště, ruční práce s etnografickou tematikou, „africké soutěže“)

Veřejnost - PR, marketing

Výtvarný styl grafika Michala Cihláře zcela ovládl komunikační strategii Zoo Praha s veřejností. Nepřehlédnutelnou byla zejména **billboardová reklamní kampaň** na nové pavilony na podzim 2001. Vedle záplavy tiskovin, propagačních předmětů, prvků užité grafiky a dalších inzertních a reklamních realizací se výtvarný styl naší zoo zásadně uplatnil i při organizaci **výroční konference EAZA** v září 2002.

Zoo Praha pokračovala ve vydávání svých tradičních periodických **tiskovin**:

- časopis **Trojský koník** (2x ročně, formát A4, 32 stran + 16 stran kuléru, 39,-Kč, mimořádné povodňové číslo, 32 stran, 100,- Kč)
- **Výroční zpráva** 1999/2000 (1x za 2 roky, formát A4, 74 stran, neprodejné)
- časopis **Tamtamy z pražské zoo** (4x ročně, formát A4, 24 stran, neprodejné)
- leták **Orientační plán** (1x ročně, formát A3–skládačka, 4 strany, zdarma)
- **Kalendář** (1x ročně, formát ?, 24 stran, 70,-Kč)

Průlomem do reklamního zázemí zoo se stala výroba reklamního **TV spotu** za sponzorské spolupráce agentury Leo Burnett. Spot se vysílal po celý měsíc leden 2002 na TV Prima a v kinech Village Cinemas a byl namířen na prodej sponzorských samolepek na distribučních místech OD Tesco, OD Kotva, České pošty a benzinových stanic Esso.

Po povodni jsme museli zmobilizovat veškeré naše komunikační a marketingové síly. Zájem o naši zoo a o to nám pomáhat byl tak velký, že jen poděkovat všem našim dárcům a příznivcům vyžadovalo velmi obětavý a dobře fungující tým. Nejvýraznějšími počiny tohoto období bylo vydání 2 benefičních publikací o nejslavnějších obyvatelích pražské zoo – **Kam plaveš Gastone** od dlouholeté chovatelky lachtanů v Zoo Praha Michaely Voldřichové a **Pojďte s námi za zvířátky** od zooložky Romany Anděrové.

Veřejnost - Programy, vzdělávání

V obou uplynulých letech Zoo Praha pokračovala v rozšiřování svých programových, informačních a pedagogických aktivit. Soustředila se zejména na zvládnutí masových **programových akcí** s tradičními partnery (Africká slavnost, Dny dětí, Den s ABC, Den Frekvence 1, Den Nedělního Blesku a Country rádia, Den GE Capital Bank). Dále na nové aktivity zaměřené na **vzdělávání** návštěvníků zoo „v terénu“, tj. přímo na návštěvnických cestách a v pavilonech v těch nejnavštěvovanějších dnech. Třetím zásadním úkolem obou sezon byla estetická i kvalitativní proměna **informačního a orientačního systému** v areálu. Zvláštním úkolem, souvisejícím s oslavami 70. výročí otevření Zoo Praha, bylo uspořádání **2 reprezentativních výstav** o její historii a současnosti v Národním muzeu a v Muzeu hl. m. Prahy.

Nejvýznamnější programové a vzdělávací aktivity:

2001

- **Dny dětí** s programem v dětském areálu 1.–3. 6. 2001
(ve spolupráci s Frekvencí 1 a GE Capital Bank) 1.–2., 8.–9. 6. 2002

- **Den ABC v pražské zoo** 21. 7. 2001
křtiny vlků eurasijských

- **Dětský zvířecí karneval** k 70. výročí založení zoo 28. 9. 2001

- **Pražská zoo včera, dnes a zítra**
Výstava o historii a současnosti Zoo Praha k 70. výročí jejího založení.

- Národní muzeum říjen 2001 – únor 2002
- Muzeum hl. m. Prahy říjen 2001 – březen 2002
- Zámecká galerie města Kladna březen – květen 2002
- **premiéra představení divadla Minor** „Tam na poušti Kalahari“ ze života surikat
(autor a režie Doubravka Svobodová) 28. 5. 2002

- **Africké tržiště** 28. 9. 2002
Šamanské rituály, výuka svahilštiny a domorodých řemeslných tradic

- **Co o zvířatech nevíte** od dubna do září
4 mobilní infostánky s názornými ukázkami přírodnin, se 2 pedagogy a se zaměřením na ptáky, plazy, kopytníky a savanu

- **Co zvířata umějí** od dubna do září
Komponovaný pořad výhovných pracovníků zoo v dětském areálu o zvířatech a se zvířaty. Délka 45–60 minut.

- **Večerní procházky po zoo** leden, srpen, září, prosinec
V roce 2001 se procházek zúčastnilo 1449, v roce 2002 pak 695 zájemců.

Počet účastníků večerních prohlídek
I/2001 VIII/2001 XII/2001 I/2002 VIII/2002 IX/2002
480 669 300 286 330 79

- **Komentovaná krmení a cvičení zvířat** od dubna do září

Zkušebně byla krmení a cvičení zahájena v roce 2002. Po oba další roky probíhala trvale na 11 stanovištích, 8 z nich byla postupně ozvučena. Komentáře poskytovali návštěvníkům většinou přímo chovatelé.

- **Tvůrčí dílny** s výukou práce s přírodními materiály duben, říjen, prosinec
Velikonoční, podzimní a adventní dílny

- **Besedy a přednášky** 2001 / počet / účastníci

pro školy / 53 / 2125

pro jiné instituce / 35 / 1800

pro veřejnost / 7 / 130

pro handicapované / 7 / 75

výpravy s průvodcem / 106 / 5879

2002

pro školy / 41 / 1231

pro jiné instituce / 20 / 463

pro veřejnost / 5 / 98

pro handicapované / 6 / 72

výpravy s průvodcem / 48 / 700

- **Výstavy**

- Od lana po krajku – hmatová výstava pro nevidomé v BZ – červen 2002

- Zvedáme hlavu – výstava o povodni v Centru Černý most – září 2002

- Není třeba slov – výstava o povodni v infocentru Zoo Praha – září 2002

- **Klub mladých přírodovědců**

V letech 2001 a 2002 pracovalo 9 kroužků s celkovým počtem 163, resp. 108 členů. Jejich fungování bohužel přerušila povodeň, která zničila veškeré zázemí i zařízení Klubu.

- **Prázdninová zooškola** , vždy ve 3 čtyřdenních turnusech pro 20 dětí / červenec, srpen

- **Nový informační a orientační systém** v areálu obnášel instalaci 7 velkých **didaktických panelů** s etologickou nebo druhovou tematikou (koně Převalského, medvědi, vlci, lemuři, 2x plameňáci, jeřábi), 2 **informační panely** Naše poslání a Pomáhají nám u východu ze zoo a 62 **botanických jmenovek** (pískovcové kameny s plexi cedulkami). Dále 2 velkoplošné a 6 pultových **orientačních plánů** zoo a 18 nových **orientačních sloupů** se směrovkami, vše v jednotném výtvarném rukopisu. Systém byl doplněn odpočinkovými místy u ledních medvědů a občerstvení V Oboře s **vyhlídkovým panelem** na Prahu a stylizovanými dalekohledy.

Veřejnost - Pražská zoo včera, dnes a zítra

Sezona 2001, zaměřená k oslavám 70. výročí založení pražské zoo, byla zakončena zahájením výstavy "Pražská zoo včera, dnes a zítra...".

Jak napovídá název, prováděly výstavy minulostí, současností i budoucností pražské zoo. Návštěvníci se dověděli z dobových dokumentů včetně ukázek novinových článků, jaké potíže provázely vznik zoologické zahrady. Seznámili se s osobností Jiřího Jandy, zakladatele a prvního ředitele zoo, i s dalšími řediteli. Unikátní historické fotografie z archivu Zoo Praha přiblížily první stavby i zvířata, významném přírůstky a těžkou dobu, kdy se zoo vyrovnávala s povodní či válečným obdobím.

Do současnosti zavedly návštěvníky nejen fotografie a vysvětlující texty, ale i zajímavé reálie. Bylo možné nahlédnout do skutečných přepravek pro zvířata, zkusit zvednout koš těžký jako denní dávka krmení pro jednoho slona, vyzkoušet si své znalosti a zahrát si na koordinátora chovu tygrů sumaterských. V jednotlivých částech výstavy se návštěvníci podívali na skutečné projekty nezbytné pro výstavbu pavilonu goril a na jeho model, nahlédli do kuchyně pro zvířata, dověděli se o práci veterinářů a seznámili se s procedurami provázejícími transporty zvířat.

Poprvé bylo možné si prohlédnout Genrel rozvoje a výstavby pražské zoo, a to v části věnované budoucnosti. Model Indonéské džungle se stal názornou ukázkou cesty, kterou se pražská zoo ubírá - expozic, v nichž lidé i zvířata sdílejí společný prostor a kde se stírá protiklad "návštěvník jako pasivní divák a expozice jako divadelní scéna".

Výstava Pražská zoo včera, dnes a zítra... představila pražskou zoo celkem na třech místech. Od října 2001 se konaly souběžně dvě části této výstavy, které se vzájemně doplňovaly, a to v Národním muzeu v Praze a v Muzeu hl. m. Prahy. V březnu až květnu 2002 se zkrácená verze výstavy představila návštěvníkům kladenské zámecké galerie.

Veřejnost - návštěvnost

Příjem ze vstupného činil 27 804 943,- Kč.

Den s největší návštěvností:
úterý 1. května – 11 701 osoba.

V roce 2002 zahradu navštívila celkem 527 061 osoba, z toho 11 625 neplaticích.

Příjem ze vstupného činil 23 484 976,- Kč.

Den s nejvyšší návštěvností:
sobota 1. června – 16 067 osob.

Zoo Praha byla od 12. 8. do 7. 9. 2002 uzavřena pro veřejnost v důsledku povodňové katastrofy. Většina z dolní části areálu zůstala pro veřejnost uzavřena až do konce roku 2002.

Ceny vstupného: 2001 / 2002 (v Kč)

Denní dospělé 50,- / 60,-

Denní dětské 25,- / 30,-

Denní rodinné 2+2 100,- / 150,-

Roční dospělé 300,- / 400,-

Roční dětské 150,- / 200,-

Roční rodinné 2+2 400,- / 600,-

Ke zvýšení vstupného došlo od 1. 1. 2002.

Od 4. 6. 2001 byl v půlročním zkušebním provozu odzkoušen nový elektronický pokladní a odbavovací systém. Návštěvníci jsou při vstupu do zoo odbavováni vstupenkami s čárovým kódem a elektronickými turnikety. Trvale byly turnikety zprovozněny až po rekonstrukci hlavního vchodu 23. 7. 2002, a to v celkovém počtu 6 turniketů pro osoby a 1 pro kočárky u hlavního vchodu a 2 turniketů pro osoby a 1 pro kočárky u vchodu severního.

Veřejnost - média

V roce 2001 uveřejnilo 53 novin a časopisů celkem 661 článků a reportáží z pražské zoo.

V roce 2002 byl výrazně vyšší mediální zájem způsoben srpnovou povodní – o Zoo Praha napsalo 84 periodik celkem 1186 článků, zpráv a reportáží!

Zoo Praha v novinách a časopisech 2001 / 2002

článků

Mladá Fronta DNES 71 / 265

Večerník Praha 103 / 162

Blesk 96 / 78

Právo 53 / 110

Metro 41 / 57

Lidové noviny 4 / 80

Haló noviny 21 / 18

Kladenský deník 24 / 14

Plzeňský deník 6 / 27

Hospodářské noviny 3 / 26

Celkem 661 / 1186

Vedle toho byla pražská zoo obsahem 199 zpráv ČTK, 121 televizních, 52 rozhlasových a 113 internetových příspěvků, reportáží a zpráv.

POVODEŇ A MÉDIA

Povodeň v srpnu 2002 přinesla i vlnu nebývalého mediálního zájmu o Zoo Praha. Zcela zvláštní povodňovou kapitolou se stal zejména krátký, ale intenzivní mediální zápas o čistý štít naší zoo. Informace o ztrátách na životech zvířat znamenaly pro veřejnost v prvních chvílích šok. V mnoha médiích nebyli zaměstnanci naší zoo ušetřeni příkrých soudů a podezíravých spekulací. Pochybnosti se nezastavily ani před vlastním smyslem zoologických zahrad jako takových. Negativní ohlasy však vzedmuly i obrovskou vlnu na obhajobu a podporu zahrady a nakonec zůstaly ve výrazné menšině. I ony se však staly součástí ničivého živlu a bylo třeba jim čelit.

Veřejnost - Sponzoři a dárci

K našemu stálému partnerovi se statutem hlavního sponzora **České spořitelně** a.s. přibýly nově postupně společnosti **Coca-Cola** Beverages ČR s.r.o.(od 1. 2. 2001), **Prima TV** (od 1. 1. 2002), **Scholler** s.r.o.(od 1. 5. 2002), **Toyota Motor Czech** s. r. o.(od 1. 6. 2002) a **TELE 2** s.r.o. (od 1. 9. 2002). Naopak s koncem roku 2001 odešla společnost **Renault ČR** a. s.

Dalšími významnými sponzory a reklamními partnery Zoo Praha byly společnosti Philip Morris, Nestlé, Pražská plynárenská, Středočeská energetická, Siemens, Poštovní spořitelna, Hannibal a Ferrero.

HLAVNÍ SPONZOŘI ZOO PRAHA 2001 / 2002

ČS / ČS

Coca-Cola / Coca-Cola

Renault / Toyota

Coroli / Scholler

– / TELE 2

– / Prima TV

DÁRCI

V roce 2001 finančně přispělo pražské zoo celkem 736 dárců, z toho 553 osob, 111 firem a společností a 72 škol. Smlouvu obnovilo 230 dárců, dárcovství ukončilo 212 dárců, s 506 byly uzavřeny nové smlouvy.

Dary v roce 2001 celkem: 4 788 000,-Kč

V roce 2002 finančně přispělo pražské zoo celkem 1191 dárců. Své dárcovství obnovili 223 dárci, dárcovství ukončili 542 dárci, s 1212 dárci byly uzavřeny nové smlouvy.

Dary v roce 2002 (mimo na povodeň) celkem: 4 687 000,- Kč

Dary v roce 2002 (včetně na povodeň) celkem: 24 440 000,- Kč

Všem, kteří nám pomohli, děkujeme!

POMÁHAJÍ NÁM PO POVODNI

Po povodních v srpnu 2002 se vzedmula obrovská vlna pomoci ve prospěch Zoo Praha, kterou tato instituce v celé své historii nepamatuje. Nepočítáme-li desítky dobrovolníků, kteří zaměstnancům zoo pomáhali evakuovat zvířata přímo během povodní, nebo více než 600 brigádníků pomáhajících s popovodňovým úklidem areálu, na povodňové konto Zoo Praha dali příznivci zahrady dohromady k datu 6. 12. 2002 neuvěřitelných 17 370 127,90 Kč! Celkem se o tuto částku podělilo 3982 osob, institucí, škol, nadací, firem či agentur.

Nejvíce se o uvedenou částku zasloužily kolegiální **zoologické zahrady** po celém světě. Více než 3 miliony Kč dala dohromady sbírka uspořádané Světovou asociací zoo a akvárií (WAZA), již je Zoo Praha členem od roku 1956. Sbírký byly pořádány v amerických, japonských či německých zoo. Jen návštěvníci v jedné ze 2 tokijských zoo, UENO Zoo, nashromáždili téměř 0,5 milionu Kč.

Většina peněz ze sbírky nicméně pochází z **České republiky** – od jednotlivců, rodin, firem. Sbírký byly pořádány na školách, v médiích, v reklamních agenturách nebo advokátních kancelářích. Proběhlo několik benefičních koncertů, výstav, představení, módních přehlídek. Do vlny na pomoc pražské zoo se zapojili lidé z nejrůznějších oborů – obchodníci, úředníci, politici, umělci včetně spousty známých jmen (Pavel Bém, Tomáš Töpfer, Adolf Born, Dan Bárta, Marek Eben či divadlo Ypsilon).

Z těch nejúčinnějších pomoci lze jmenovat:

- sbírku Rádía City (téměř 3 mil. Kč)
- dar společnosti T-Mobile (1 mil. Kč)
- dar společnosti TELE 2 (600 000,- Kč)
- dar Nadace Dagmar a Václava Havlových Vize 97
- pomoc Česko-německého fondu budoucnosti
- výtěžek z dražby dětských obrázků i značkových věcí, uspořádané společností Lars Models
- výtěžek společné akce prodeje v Pařížské ulici
- dary města Bílovce, Českého rybářského svazu, Základní školy Emy Destinové v Praze 6 a mnoha dalších.

Povodňové dary v roce 2002:

Zoo, WAZA	4 124 684 Kč
školy	575 217 Kč
firmy, instituce	7 244 581 Kč
kasičky v zoo	441 980 Kč
neznámý dárce	499 560 Kč
jednotlivci	6 867 357 Kč
celkem	19 753 380 Kč

Všem, kdo pražské zoo pomohli po povodni, děkujeme.

Stavební činnost - úvod

V roce 2001 kulminovala snaha dokončit 1. etapu **celkové stavební obnovy** Zoo Praha. Cílem bylo představit novou tvář zahrady včetně nejvýznamnějších expozičních projektů nejpozději v září 2001 při oslavách 70. výročí otevření Zoo Praha a zejména při nejvýznamnější mezinárodní akci posledních let – výroční konferenci EAZA. Tento cíl byl splněn. **Pavilon goril** a **Africký dům** byly otevřeny 10 dní před zahájením konference. Dalších 5 nových expozic, dětský areál, obchůdek se suvenýry u východu ze zoo a zrekonstruované sklady krmiv byly zprovozněny již na začátku léta. Přičteme-li množství menších stavebních akcí a oprav v celém areálu, nacházela se pražská zoo v nejlepším expozičním stavu minimálně za posledních 15 let.

Na začátku **roku 2002** byla zahájena výstavba **Pavilonu indonéské džungle**, největšího projektu v dějinách českých zoo. V průběhu roku pak byly vybudovány expozice nosálů, nový vchod a parkoviště ze severní strany areálu a zahájena rekonstrukce hlavního vchodu do zoo včetně nového PR pracoviště, pokladen, parkoviště bicyklů, WC a elektronických odbavovacích turniketů pro návštěvníky.

Bohužel do tohoto nadějného vývoje osudově zasáhla **povodeň** v srpnu 2002. Veškeré naše stavební plány byly touto katastrofou zásadně poznamenány.

Zcela zničeny nebo poničeny byly desítky objektů v celé spodní části zoo. Zahrada bylo pro zbytek roku 2002 i pro následující roky vystavena zcela novému přetěžkému úkolu – napravit škody ve výši téměř 250 milionů Kč a dát areálu novou koncepci rozvoje, zohledňující fatální povodňové zkušenosti. Více o vlivu povodně na stavební rozvoj Zoo Praha v kapitole Povodeň a stavby.

ing. Ludmila Průdková, investiční náměstek

PhDr. Petr Fejk, ředitel

Stavební činnost - Nejvýznamnější investiční akce v letech...

Stavební činnost - Nejvýznamnější investiční akce v letech 2001 a 2002

AFRICKÝ DŮM

Stavba vlastního pavilonu byla zahájena v květnu 2000. Celkem bylo proinvestováno 68 milionů Kč. Na pavilon navazují severní výběhy (takzvané Africké panorama), které byly provedeny v roce 1999. Výběhy o rozloze 5 hektarů je ohrazen kamennými morény a jednoduchým dřevěným plotem, doplněným ohradníky.

Pavilon má půdorys tří vetknutých elips a nachází se v něm kromě návštěvnického prostoru a expozic pro žirafy, štětkouny, hrabáče a saranče i příslušné zázemí. Objekt je částečně zapuštěn do terénu. Z hlavního areálu se do něj návštěvníci dostanou krytou lávkou, která ústí na terasu. Ta je řešena jako přírodní areál s kamennými zídkami a morény, s výsadbou a herními i didaktickými prvky. V předpolí výběhu se nachází expozice pro surikaty.

Do pavilonu se vstupuje automatickými dveřmi, zasazenými do kamenného portálu. Vnitřní prostor je řešen jako africká vesnice s průhledem do savany. Celkový dojem umocňují podlahy modelované jako udusaná půda a prosvětlený model termitiště. Pavilon je vybaven klimatizací a má vytápěné stěny i podlahy. Vytápění zajišťuje plynová kotelna, v případě potřeby lze přejít na topný olej.

Součástí stavby byla demolice starého pavilonu a kultivace terénu. Projektantem Afrického domu je ateliér AND, zhotovitelem spol. PSJ Holding Jihlava.

Pro veřejnost byl pavilon otevřen 8. září 2001.

PAVILON GORIL

Stavba pavilonu goril probíhala současně se stavbou Afrického domu, ovšem v opačné části areálu. Stavba byla zahájena v květnu 2000 a stála 36 milionů Kč. Objekt má čtvercový půdorys a obsahuje velký a malý vnitřní výběh, přípravnu, dvě ložnice a chovatelské zázemí. Zastřešení vnitřní expozice tvoří průhledný polykarbonát. Rozvody topení a vody jsou skryty za velkými vazníky z uzavřených profilů, jimiž vede i mlžení a rosení. Objekt je vybaven větracím systémem, tepelným čerpadlem, elektronickým monitorováním zvířat, vytápěnými podlahami a stěnami, hydraulickými průchody pro zvířata, elektronickou váhou s displejem přístupným pro návštěvníky. Podlaha ve vnitřním výběhu je provedena technologií raženého betonu a barevnost včetně struktury je v souladu s umělými skalami.

Do návštěvnické části pavilonu vedou dva vchody. Z chodby se přes velké výkladce naskytne přímý pohled do vnitřního výběhu, v němž na horním ochozu převládá zeleň, která zakrývá technické vybavení objektu. Pod zelení vystupují umělé skály v barvě chotěvického pískovce, ve kterých je rozvod topení. Interiér stavby byl řešen ve spolupráci s výtvarníky, a tak vznikl komplex, ve kterém dominují umělé skály v

kombinaci s přírodními materiály, především s chotěvickým pískovcem. Nedílnou součástí výběhu je i potok a oddělovací vodní plocha. Sadové úpravy dokreslují celou scénu venkovní části. Návštěvník prochází zcela k objektu nenápadnou cestou a má možnost vystoupat po deskových schodech na vyhlídku, kde se mu otevře pohled do výběhu, v němž převládá zeleň, voda a nádherné zkamenělé kmeny stromů.

Interiér pavilonu navozuje dojem tropického lesa. Je určen pro skupinu goril nížinných, v menší expozici návštěvníci najdou kalimika. Projektantem pavilonu goril je ateliér Dům a město, zhotovitelem apol. PSJ Holding, Jihlava. **Pro veřejnost byl pavilon otevřen 8. září 2001.** Během srpnové povodně v roce 2002 byl pavilon zcela zatopen. Do konce roku 2002 byl zakonzervován a na rok 2003 je plánována jeho celková rekonstrukce.

INDONÉSKÁ DŽUNGLE

Je vedle pavilonu goril druhým objektem, který nahradí původní pavilon opic. Stavba byla zahájena v únoru 2002. Investorem stavby je magistrát hl. m. Prahy.

Pavilon má půdorys nepravidelného elipsoidu a je částečně zapuštěn do terénu. Jedná se o skleník, jehož kupole je nesena příhradovou konstrukcí a je zasklená speciálním sklem, které vyhovuje bezpečnostním požadavkům a zároveň propouští dostatek UV záření pro rostliny i pro zvířata. Vnitřní expoziční prostor je členěn do dvou výškových úrovní a bariéry mezi návštěvníky a zvířaty budou s výjimkou varanů komodských tvořeny vodními příkopy.

Pavilon Indonéská džungle zavede návštěvníky do prostředí tropického deštného lesa z jihovýchodní Asie včetně mangrovů a noční expozice. Dominantou pavilonu se stanou umělé stromy, doplněné živou zelení. Do konce roku 2002 byla dokončena hrubá stavba včetně základů bazénů a zastřešení kupole.

Projektantem pavilonu je ateliér AND, zhotovitelem spol. SKANSKA. Zhotovitelský rozpočet stavby činí 167 milionů Kč.

Pro veřejnost bude pavilon otevřen v roce 2004.

EXPOZICE SEVERSKÉHO LESA

Na podzim 2000 byla zahájena stavba expozice Severského lesa. Celkem bylo při jejím budování proinvestováno 6 milionů Kč. Expozice byla zhotovena včetně vyhlídkové lávky. Jedná se o komplex propojených dřevěných lávek, které kopírují vrstevnici a navazují na nový objekt stájí. K vyhlídce přiléhají komunikace, terénní a sadové úpravy. Povrchová úprava byla řešena tak, aby na první pohled nebylo patrné, že se jedná o novou stavbu. Výběh, který vznikl spojením čtyř menších výběhů, je společný pro wapiti, muflony a prasata divoká, v budoucnu by měly muflony nahradit ovce tlustorohé. Ubikace pro zvířata má podobu jednoduché dřevěné stavby na kamenném podstavci. Celá expozice je zakomponovaná do reliéfu krajiny. Projektantem expozice je ateliér AND. Celkové náklady činí 6 milionů Kč. **Stavba byla pro veřejnost otevřena 2. června 2001.**

UBIKACE PAOVCI A MAGOTŮ

Již koncem roku 2000 byla zahájena stavba ubikací pro makaky magoty a paovce hřivnaté v dolní části areálu zoo. V roce 2000 vložila Zoo Praha do stavby 0,4 milionu Kč z prostředků FRIM, v roce 2001 byly z téhož zdroje proinvestovány 3 miliony Kč. Stáj pro paovce je jednoduchá dřevěná stavba s jednotlivými stájemi a rampou pro zásobování. Střeška je osázená rostlinami. Objekt pro makaky magoty je dřevěný, částečně prosklený a zateplený. Navazuje na něj venkovní výběh společný s paovci. Jednoduchým, pevně zaskleným oknem je vidět do vnitřní expozice. Interiér a osvětlení bylo řešeno ve spolupráci s výtvarníky. Expozičně je tento projekt zajímavý tím, že umožňuje návštěvníkům nezvyklý pohled na zvířata z hor severní Afriky v jediném společném prostoru. Projektantem expozice je ateliér AND, výtvarné řešení interiéru je dílem sdružení výtvarníků KVADRA, **stavba byla dokončena v červnu 2001**. Celá linie objektů v dolní části areálu pokračovala úpravou cesty a příkopu u kozorožců. U všech těchto staveb se architektům podařilo objekty umístit do stávajícího terénu pod skálou, aniž byl potlačen reliéf skály. Naopak dokázali podtrhnout atmosféru tohoto specifického prostředí.

EXPOZICE LEMURŮ

Stavba otevřeného výběhu pro lemury vari černobílé byla zahájena v závěru roku 2000, kdy bylo proinvestováno 0,3 milionu Kč. Ubikace je dřevěný objekt s velkým výkladem do vnitřního výběhu. Výtvarníkům se podařilo vytvořit zajímavý interiér, který navozuje dojem hry s dětskou skládačkou. Pokračováním ubikace je vodní oddělovací nádrž, která je osazena vodními rostlinami a v jejímž reliéfu jsou umístěny dva meandry, které umožňují pohled na boční stranu objektu. Ubikace je vybavena zázemím pro přípravu krmení, vytápěním a osvětlením.

Výběh je otevřený, hrazený na straně u návštěvníků vodní plochou osázenou rostlinami a po celém obvodu elektrickým ohradníkem. Travnatá plocha z přírodní skálou v pozadí navozuje dojem suchých oblastí Madagaskaru. Nejprve byli do expozice umístěni vari černobílí, později je nahradila samčí skupina lemurů kata. Návrh expozice je dílem ateliéru AND, interiér vytvořilo sdružení výtvarníků KVADRA. Celkové náklady na expozici činily 0,6 milionu Kč. **Expozice byla pro veřejnost otevřena 2. června 2001.**

EXPOZICE PAPOUŠKŮ ARA

Stavba byla zahájena koncem roku 2000. Projektantem ubikace a výběhu je ateliér AND, autorem řešení vnitřní expozice je sdružení výtvarníků KVADRA. Celkem byl při jejím zhotovení proinvestován 1 milion Kč. Expozice sestává z otevřeného výběhu, v němž jsou umístěny kmeny pro sezení papoušků, malá vodní nádrž a oplocení ze skla do výšky 600 mm. Vlastní objekt je zhotoven ze dřeva, jeho část je upravena jako vnitřní expozice, navržená výtvarníky ve spolupráci se zoology. Ubikace je zajímavá svým řešením pohledu do vnitřního prostoru přes výkladem, který je zapuštěný a je ho možné uzavřít dřevěnými okenicemi. Nad tímto oknem se nachází dřevěná pergola. Expozice je určena pro velké papoušky – ary ararauny, ary zelenokřídlé a kakadu. Ptáci mají zastřižené letky, takže mohou volně chodit po výběhu a šplhat po parkosech. **Expozice byla pro veřejnost otevřena 2. června 2001.**

EXPOZICE VLKŮ

Nově byl upraven výběh pro vlky eurasijské, jenž vznikl spojením původního výběhu pro vlky a výběhu dingů. Ve výběhu byly provedeny terénní a sadové úpravy včetně vybudování umělé nory. Oplocení je řešeno jako klasické pletivo, na horním obvodu doplněné protáčejiícími se trubkami. Oplocení bylo doplněno prosklenou částí s vyhlídkou na severní straně výběhu, další vyhlídka byla zhotovena v horní části expozice. Ubikace pro zvířata je jednoduchá dřevěná stavba, téměř skrytá pohledu návštěvníků. Přiléhají k ní menší dvorky. Expozici projektoval ateliér AND. **Pro veřejnost byla otevřena 2. června 2001.**

EXPOZICE NOSÁLŮ

Jedná se o novou expozici, která vhodně vyplnila dosud hluchý prostor v sousedství návštěvnické cesty na výběhy antilop. Stavba byla zahájena na začátku roku 2002. Ubikace, kterou projektoval ateliér AND, je umístěna podél západní krátké strany výběhu a má podobu dřevěné stavby s vnitřními boxy a obslužnou chodbičkou. Výtvarné řešení výběhu je dílem sdružení výtvarníků KVADRA. Výběh je zastíněn živými stromy a oživen potokem, jehož podloží je tvořeno jílem a voda cirkuluje v nuceném oběhu. Ze strany návštěvníků je výběh ohrazen nízkým sklem a suchým příkopem, na protilehlé straně pak drátosklem, které umožňuje průhled do dalších expozic a do zeleně. Expozici obývá skupina nosálů červených. **Pro veřejnost byla otevřena v červnu 2002.**

DĚTSKÝ AREÁL

V první polovině roku 2001 vznikl dětský areál, odpočinková a herní zóna v prostorách, které byly dosud využívány jako deponie. Celkové náklady na výstavbu činily 4,5 milionu Kč.

Areál splňuje nároky všech věkových skupin dětských návštěvníků. Základem se stalo dřevěné pódium ve tvaru přídě Noemovy archy, které slouží jednak jako prostor pro vystoupení umělců, jednak jako obrovská prolézačka. Součástí pódia je hlediště, zázemí k pódium tvoří technická komora na audiovizuální techniku a malá šatna. Dřevo jako hlavní přírodní materiál se objevuje i v dalších herních a dekoračních prvcích. Jsou to dřevěné sochy zvířat (velryba, hroch, medvěd, želva), dřevěný dalekohled, mohutná ústřední prolézačka i odpočinkové lavičky. V dětském areálu se nachází také brouzdaliště a tramvajka pro děti. V prostoru uvnitř kolejiště žijí králíci, které mohou děti pozorovat nejen během jízdy, ale také díky plastovým kupolím, do nichž se dostanou podzemní „norou“. Autorem dětského areálu je akad. sochař David Vávra, na tvorbě dřevěných doplňků se podíleli i studenti SUPŠ Praha. **Areál byl pro veřejnost otevřen v červnu 2001.**

REKONSTRUKCE HLAVNÍHO VCHODU

Na začátku roku 2002 byla zahájena rekonstrukce hlavního vchodu. Celkem bylo proinvestováno 13 milionů Kč. Vchod byl pojeden jako jednosměrný, určený pouze pro vstup návštěvníků a zaměstnanců. Byl rekonstruován přízemní objekt pokladen, v němž jsou kromě až 5 pokladen umístěny také prostory pro ostrahu, informační centrum a sociální zázemí pro návštěvníky. Prostor vchodu byl vydlážděn žulovými

kostkami, dlažba přechází i do prostoru informačního centra, kde je opatřena podlahovým vytápěním. Objekt má zděné části s hladkou fasádou v přírodní barvě a prosklenou část informačního centra, která působí vzdušně díky průhledu do zelené stráně za budovou. Součástí vchodu jsou turnikety pro návštěvníky a zvláštní turniket pro zaměstnance. V době rekonstrukce využívali návštěvníci zoo dočasný vchod kolem restaurace Noemova archa. V příštím roce bude prostor vchodu doplněn dlažbou na přístupovém chodníku, v níž budou osazeny zvláštní dlaždice s 26 stopami zvířat ze zoo. Objekt hlavního vchodu projektoval ateliér ANTA.

Vchod byl zprovozněn v srpnu 2002.

SEVERNÍ VCHOD A ZÁLOŽNÍ PARKOVIŠTĚ

V severní části areálu zoo, v blízkosti pavilonu malých živočichů, byl vybudován severní vchod. Slouží jako sezonní v dobách největší návštěvnické špičky. V souvislosti s vchodem byla zahájena příprava záložního parkoviště. Vchod je vybaven dvěma pokladnami a turnikety pro vstup do areálu, k výstupu slouží otočný turniket. Odbavovací systém je napojený na systém u hlavního vchodu. Objekt pokladen je jednoduchá dřevěná stavba zasazená do zeleně. Záložní parkoviště vzniklo jednoduchou úpravou terénu s použitím stabilizačního systému GEOWEB a oplocením. Vjezd je opatřen automatickou závorou. Projektantem severního vchodu je ateliér AND. Celkové náklady činily 6 milionů Kč. Pro veřejnost byl severní vchod otevřen v létě 2002.

ZOOSHOP U VÝCHODU ZE ZOO

Obchůdek se suvenýry (tzv. zooshop „Pavilon plyšáků“) vyrostl jako součást realizace nového východu ze zoo, který byl dokončen v roce 2000. Objekt zooshopu má podobu lehké prosklené stavby. Okolní zádlažba ze žulových kostek prostupuje do obchůdku a vytváří tak dojem pokračujícího prostoru. Součástí zádlažby je umělecká mozaika akad. sochařky Veroniky Richterové. Objekt je zasazen do okolní zeleně tvořené vzrostlými stromy a keřovou výsadbou. Obchod má dva vchody, malý sklad a zázemí pro obsluhu a výkladní vitrínu s ukázkami zboží. Celý prostor východu a zooshopu je doplněn kamenným automatickým pítkem pro návštěvníky. Objekt projektoval ateliér ANTA, celkové náklady činily 21,5 milionu Kč. **Obchůdek byl slavnostně dokončen 14. 6. 2001, pro návštěvníky byl zprovozněn 23. 3. 2002.**

Stavba získala cenu Grand prix v celostátní architektonické soutěži.

REKONSTRUKCE SKLADŮ KRMIV

V roce 2000 byla zahájena první etapa rekonstrukce skladů krmiv v tzv. statku. V rámci rekonstrukce byly vybudovány centrální chladírny a mrazírny a suché sklady pro zrniny, granule a další krmiva. Projektantem rekonstrukce je ateliér Citadela design, dosud byly proinvestovány 6 miliony Kč.

Z méně náročných expozičních úprav vybíráme:

- nová vyhlídka u ledních medvědů
- odstranění plotů a nové příkopové hrazení výběhů oryxů
- odstranění plotů, příkopové hrazení a nová cesta podél výběhů horských kopytníků
- zastínění výběhu slonů
- voliéra pro papoušky ara a kakadu
- úprava návštěvnické části terária v pavilonu slonů
- vyhlídka na expozici jeřábů

Stavební činnost - Povodeň a stavby

Povodeň v srpnu 2002 změnila všechny naše stavební plány.

S výjimkou budovy ředitelství, restaurace, zooshopu, papouščích voliér a velké voliéry dravců byly povodní zasaženy všechny objekty ve spodní části zoo. Zásadně poškozeny byly pavilony goril, kočkovitých šelem, slonů a hrochů, ptáků, tučňáků a lachtanů, velkých želv, dále zimoviště ptáků, ubikace horských koz, magotů, plameňáků, objekty bažantnice, dětský areál, všechny trafostanice, lanovka a šatny zaměstnanců.

Zcela zničeny pak byly desítky voliér, expozice pelikánů, lemurů, chovatelské zázemí ptáků, karanténa, kontaktní expozice domácích zvířat, část technického zázemí s dílnami, sklady a garážemi, zelinářská zahrada se skleníky, odchovna krmného hmyzu, celé osvětové zázemí s přednáškovým sálem, restaurace, WC, občerstvovací stánky, prodejna suvenýrů a 3 objekty s celkem 21 zaměstnaneckými byty. Narušeny byly rozvody elektrické energie, vody, kanalizace a telefonní rozvody. Přerušena byla dodávka užitkové vody z Vltavy i ze zanesených či zničených vrtů pro čerpání užitkové vody.

V celé zatopené části areálu došlo k rozsáhlé devastaci zeleně, expozičních výběhů, komunikací, oplocení, zahradního mobiliáře, informačních a osvětových prvků a inventáře budov.

K 31. 12. 2002 byla výše škod na nemovitém i movitém majetku znalecky vyčíslena na 232 milionů Kč s tím, že úplné uzavření bilance povodňových škod bude možné až po skončení zimního období.

Do konce roku byla v dolní části zoo obnovena dodávka elektrické energie a vody a zprovozněny kanalizační rozvody. **Opraveny** k provizornímu užívání byly pavilony slonů a hrochů, tučňáků, zimoviště ptáků, ubikace horských koz, magotů, plameňáků, objekty bažantnice, část ptačích voliér, trafostanice, dílny a garáže údržby a šatny zaměstnanců. Vybudováním provizorního bytového objektu z obytných a sociálních buněk v lokalitě Bosna se Zoo Praha také operativně postarala o 21 nájemníků povodní zničených bytů do doby přidělení náhradního bytu Magistrátem hl.m.Prahy.

V listopadu 2002 schválila Rada HMP **aktualizaci Generelu rozvoje Zoo Praha**, podle kterého by měla v následujících letech probíhat obnova zoo po povodni. Naplánována je na období 2–3 let.

Zaměstnanci

Počet zaměstnanců (průměr) v letech 2001 / 2002

Celkem 190 / 160

Management 23 / 23

Chovatelé 65 / 59

Kontakt s veřejností 10 / 10

Stavební činnost 2 / 1

Péče o areál 22 / 20

Krmivářství 14 / 13

Údržba 9 / 9

Řidiči 9 / 9

Administrativa 7 / 7

Komerční činnost 17 / 8

Ostatní 12 / 6

15. února 2001 byl vydán nový organizační řád Zoo Praha, který rušil platnost Organizačního řádu z 11. srpna 1998 a definoval novou organizační strukturu vytvořenou ke konci roku 2000.

V průběhu let 2001–2002 pak došlo k těmto nejvýznamnějším organizačním změnám:

- 1. 4. 2001 bylo zrušeno pracoviště ostrahy (vrátní). Ostraha areálu byla nadále vykonávána dodavatelsky, službu vrátných u vchodu pro návštěvníky nahradily elektronické odbavovací turnikety.
- 1. 1. 2002 byl vytvořen samostatný útvar kontaktu s veřejností. Je řízen náměstkem – tiskovým mluvčím (dr. Romana Anděrová, od 8. 7. 2002 ing. Vít Kahle) a soustředil v sobě veškeré PR a marketingové činnosti zoo, nově i včetně pokladen a telefonní ústředny.
- 1. 3. 2002 bylo zrušeno veterinární oddělení, pracoviště karantény bylo přiřazeno k chovatelskému oddělení III.
- 1. 4. 2002 byly v rámci doplňkové činnosti zrušeny veškeré gastronomické služby provozované v režii zoo. Tyto služby byly nadále pouze předmětem nájmu. Změnu si vynutily závěry rekonstrukce účetnictví uplynulých let.
- 1. 7. 2002 bylo krmivářské oddělení posíleno 1 místem inspektora s úkolem zaměřit se na hledání finančních i kvalitativních rezerv při pořizování krmiv. Zrušeno bylo naopak energetické oddělení. Energetický management byl nadále vykonáván dodavatelsky,
- 1. 8. 2002 bylo vytvořeno nové samostatné chovatelské oddělení IV (plazi), řízené kurátorem-specialistou (Petr Velenský). Změna má za cíl zvýšit prestiž i kvalitu terarijních chovů v Zoo Praha.
- 23. 8. 2002 došlo ke sloučení oddělení údržby a dopravy. Změnu si vyžádaly povodňové souvislosti vyžadující operativnější organizaci těchto činností.

Rok 2002 znamenal výrazné snížení pracovních míst v zoo, jednak vlivem omezení komerčních činností (na jaře 2002 odešlo 9 prodejců), zejména však v důsledku

povodňové katastrofy v srpnu 2002, kdy mnozí zaměstnanci přišli zcela o svá pracoviště (na podzim 2002 odešlo 11 chovatelů). Tento přechodný stav budeme postupně odstraňovat obnovou postižených pracovišť a chovů v průběhu roku 2003.

K závažným personálním změnám došlo v nejvyšším managementu zahrady. V létě 2001 nahradil ing. Jana Horálka ve funkci provozního náměstka ing. Vladimír Solař. Ing. Martina Těhníka nahradil v lednu 2002 ve funkci zoologického náměstka ing. Miroslav Špička, dříve kurátor chovatelského oddělení III (kopytníci) v Zoo Praha. Měsíc před povodněmi 2002 byl do funkce tiskového mluvčího jmenován ing. Vít Kahle. Tyto změny vedly ke stabilizaci nejvyššího managementu Zoo Praha. Naopak se nedařilo kvalitně a stabilizovaně obsadit místa vedoucích stavebního, dopravního a krmivářského oddělení.

Základní statistické údaje v letech 2001 / 2002

- průměrný věk zaměstnanců 33 / 38
- průměrný věk chovatelů 33 / 32
- průměrná délka pracovního poměru 8 / 8
- průměrný plat zaměstnance Zoo Praha 11 917,- Kč / 14 091,- Kč
- zaměstnanci s nejdelší dobou pracovního poměru v Zoo Praha (k 31. 12. 2002):

Jaroslava Švábová, úklid – 51 let
Prom.biol.Jiří Felix, dokumentace – 49 let
Alexandra Horová, chovatelka – 38 let
Karel Kabát, chovatel – 38 let
Blažena Čápková, chovatelka – 36 let
Zbyněk Šíša, inspektor – 34 let
Jan Masopust, veterinární technik – 34 let

Statistika pohybu zaměstnanců Zoo Praha (bez důchodů, průvodců, brigádníků a pracovníků komerčního oddělení, kteří zkreslují celkový obraz o fluktuaci v organizaci):

- v roce 2001 odešlo 40, přišlo 40 zaměstnanců,
- v roce 2002 odešli 73, přišlo 56 zaměstnanců.

Nejvýznamnější nástupy 2001

- ing. Vladimír Solař, provozní náměstek

Nejvýznamnější odchody 2001

- ing. Jan Horálek, provozní náměstek
- ing. Jiří Parkan, vedoucí stavebního oddělení

Nejvýznamnější nástupy 2002

- ing. Vít Kahle, tiskový mluvčí
- Marek Jentschke, vedoucí krmivářského oddělení
- Yvona Krouská, prodej suvenýrů

Nejvýznamnější odchody 2002

- ing. Martin Těhník, zoologický náměstek
- ing. Martin Faktor, vedoucí krmivářského oddělení
- Jiří Rada, vedoucí energetického oddělení
- Richard Kment, vedoucí komerčního oddělení
- Vladimíra Ritz-Radlinská, asistentka ředitele
- Zdeněk Vágner, chovatel (46 let v Zoo Praha)
- Ing. Simona Brantlová, chovatelka (37 let v Zoo Praha)
- Anna Fišerová, chovatelka (33 let v Zoo Praha)
- Vladimír Motyčka, fotograf (30 let v Zoo Praha)

Životní jubilea v roce 2001

- Olga Kubalová, pokladní vstupenek, 75 let
- Zdeněk Vágner, chovatel, 65 let
- Hana Heráňová, knihovnice, 65 let
- Jaromír Kučera, chovatel, 60 let
- Anna Fišerová, kuchyň zvířat, 60 let

Životní jubilea v roce 2002

- Bohuslav Blecha, řidič, 60 let
- Václav Šťastný, údržbář, 60 let

POVODEŇ A ZAMĚSTNANCI

BYLI JSTE NEUVĚŘITELNÍ

(dopis ředitele Zoo Praha zaměstnancům po povodni 2002)

Vážení zaměstnanci Zoo Praha,
před několika dny jsme prožili něco, co snad žádná zoo na světě. Kdo u toho nebyl, nedokáže si představit, čemu jsme museli čelit. Nechci se o tom všem příliš rozepisovat, každý z nás ví své a ponese si to v sobě ještě dlouho, ne-li celý život. Ale jedno si jako ředitel této zahrady po její nejhlubší krizi neodpustím – poděkovat Vám.

To, co jste mně i všem mimo zahradu předvedli při evakuaci zvířat, bylo neuvěřitelné. Nikdy jsem nezažil tak silný a zaujatý výkon. Jsem na Vás pyšný. A přes tragickou bilanci povodně i přes důsledky pro mou osobu, které bych nepřál žádnému řediteli zoo, jsem pyšný i na to, že jsem mohl být součástí toho výkonu.

Většina z Vás dobře ví, co všechno změny v naší zoo v posledních 5 letech obnášely. Kromě dřiny i dlouhé, komplikované hledání cesty k vzájemnému porozumění. Některým z Vás jsem mnohokrát v duchu spílal až do nebe. Ta povodeň jako by ze mě všechno spláchla. Evakuační spolupráce slonařů mě naplňuje obdivem. Před rozumným přístupem pana Šíši se skláním, byl mi velkou oporou. Zápal pana Pitharta a Tondy Vaidla, následovaný všemi ptáčkaři jako jedním mužem, je nezapomenutelný. Pan Špička, Pavel Brandl, Petr Velenský, Marek Ždanský, pan Kučera, pan Král, Roman Vodička, Tomáš Kapic ...a spousty dalších – každého z

Vás vidím v nějaké situaci, která se mi v hlavě dokola točí a dlouho v ní zůstane jako něco extrémně intenzivního a nesmazatelného. Něco, co spojuje a co z dřívějších problémů a přídělá malicherné epizody.

A totéž se v zahradě týká téměř všech, kteří tu byli. Stejný pocit, jak ve dnech povodně, tak i z úklidových prací, mám z chlapů na údržbě, ze zahradníků a z řidičů. Nadchly mě „PR-ky“, Zdenka Bahníková nebo kolegyně z účtáren, které se hned od počátku ujaly nezbytného zázemí pro lidi v terénu. Skvělí byli osvětáři, v čele s novou posilou panem Vítem Kahlem, kterému po jeho neuvěřitelném výkonu při naší obhajobě před často nekorektními novináři upřímně věřím. Sounáležitost jsem cítil z přístupu mladých i starých, šéfů i řadových zaměstnanců. Nejvíce snad z lidí, kterým voda odplavovala domovy a oni od rána do večera běhali kolem zvířat – jako třeba Dušan Herold, Karel Kaprál, Petr Kabátek, Ota Melichar nebo pan Kotek.

V tom, oč jsem v této zahradě usiloval, je to jak doba před Kristem a po něm. Spousta věcí, a to nejen u zvířat, je teď jinak. Určitě se zase při přípravě nových projektů a nápadů a při všem, co přinese budoucí čas, budeme přit a hledat porozumění. Alespoň mně však to hledání půjde díky povodni určitě lépe. Vážím si Vás, protože to, co si zaslouží úctu, jsem na vlastní oči viděl.

Za všechny, kteří zahradu řídí, rozhodují o ní, chodí do ní nebo ji mají rádi, Vám děkuji.

PhDr. Petr Fejk, ředitel pražské zoo

Seznam zaměstnanců (k 31. 12. 2002)

Ivana Adamcová, Romana Anděrová, Zdenka Bahníková, Tamara Bémová, Eliška Bernardová, Bohuslav Blecha, Alena Bohunová, Pavel Brandl, Miroslav Brtnický, Robin Cvoreň, Blažena Čápková, Helena Černochová, Michal Černý, Tomáš Dobrovský, Pavel Dohnal, Karel Dřevo, Petr Fedorov, Petr Fejk, Jiří Felix, Pavlína Fialová, Anna Fišerová, Petr Formáček, Jan Fulín, Hedvika Glombová, Jaroslava Hájková, Dušan Herold, Michaela Heroldová, Šárka Heroldová, Gabriela Hervertová, Alena Hofrichterová, Alexandra Horová, Jitka Hrdličková, Jiří Hromas, Marie Hybšová, Zuzana Chládková, Ingrid Jamrichová, Jan Janošek, Veronika Janů, Tomáš Janura, Marek Jentschke, Alena Jirásková, Karel Kabát, Petr Kabátek, Michal Kadlec, Vít Kahle, Tomáš Kapic, Karel Kaprál, Michal Karásek, Jaroslav Karda, Lenka Kardová, Blanka Kavková, Richard Kliment, Marie Knapová, Jolana Kodešová, Zuzana Kofroňová, Ladislav Kopal, Martina Kořínková, Jana Kosová-Lojdrová, Jiří Kotek, Pavel Kotrbáček, Rudolf Kouba, Pavel Kovář, Aneta Kratochvílová, Martin Krechler, Svatava Krejčíková, Yvona Krouská, Olga Kubalová, Martina Kubičková, Milan Kučera, Miroslav Kučera, Stanislav Kupsa, Evžen Kůs, Zdeněk Kymle, Kateřina Lacinová, Jakub Linhart, Zdeňka Macková, Eva Macháčková, Věra Makovská, Daniel Makrlík, Jan Marek, Darja Martínková, Jan Masopust, Martin Matěja, Otakar Melichar, Petra Mocová, Alena Morcová, Kateřina Nedomová, Otakar Nejedlý, Petr Nejedlý, Helena Němcová, Magdaléna Němcová, Vladimíra Padiorová, Miroslava Pavlovská, Jana Pfeiferová, Karel Pithart, Anna Pithartová, Zdeněk Pitrof, Pavel Plánočka, Jaromír Plný, Klára Podhorská, Martin Podrabský, Dana Podzemská, Jiří Procházka, Vladimír Procházka, Michaela Procházková, Ludmila Průdková, Petr Ptáček, Vladimíra Ritz-Radlinská, Ivan Reháč, Zdeněk Roller, Michaela Rožcová, Eva Růžicková, Denisa Ryšková, Marta Řezníčková, Veronika Říhová, Jitka Sadovská, Michaela Severinová, Milan Smolík, Vladimír Solař, Martina Sprinzelová, Jiří Svoboda, Martin Ševčík, Prokop Ševčík, Petra Šimková, Alena Šípková, Helena Šírová, Zbyněk Šiša, Mirabela Škablová, Jaroslav Škarda, Miroslav Špička, Václava Špoulová, Martina Štefanová, Zuzana Štefflová, Alena Štěpánková, Bedřich Šťastný, Václav Šťastný, František Šusta, Jaroslava Švábová, Alena Švecová, Monika Tábořská, Markéta Ticháčková, Vilém Tlustoš, Otilie Tomášková, Antonín Tošner, Milan Trinkl, Tomáš Trnobranský, Michaela Trojanová, František Vach, Antonín Vaidl, Kristina Valterová, Petr Velenský, Iva Vilhumová, Pavel Vochozka, Jitka Vojířová, Jaroslav Vojna, Jiří Vojtěch, Lenka Vrabcová, Ivana Vyšíňová, Lucie Wágnerová, Miroslav Zagraban, Denisa Zběhlíková, Dana Zemanová, Eva Zengerová, Ladislav Žáček, Marek Ždanský, Zbyněk Žížala, Ladislav Žoha

50 let práce v zoo Zdeňka Vágnera

Není mnoho pracovníků, kteří strávili v pražské zoologické zahradě půl století činnosti. Jedním z mála je Zdeněk Vágner, kterému spolupracovníci přezdívali Zdeněk. V Zoo Praha prožil plných padesát let mezi zvířaty jako chovatel. Pokud si vzpomínám, byl to asi jediný profesionální chovatel, který se může tímto významným jubileem pochlubit.

Zdeněk Vágner se narodil 4. 2. 1936. Své mládí prožil prakticky na hranicích zoologické zahrady, bydlel totiž v Troji v blízkosti Vltavy a zoologické zahrady. Už

jako mladík měl vřelý vztah k zvířatům, a proto nebylo divu, že hned po skončení základní školy nastoupil do pražské zoo jako ošetřovatel, a to 25. 9. 1951, kdy mu ještě nebylo plných 16 let. V zoologické zahradě pracoval na různých úsecích, především u savců, ale částečně i na ptačích rajonech. Osvědčil se jako „medvěďák“ na rajoně medvědů, kde se zasloužil o jejich zdárný odchov. Dlouhá léta pracoval ve starém Ivinci pod skálou u kočkovitých šelem a také u paovcí hřivnatých. Určitý čas se staral o dravce ve velké Jandově voliéře. Během svého zaměstnání v zoo si doplnil odborné vzdělání v závodní škole práce a posléze v zoo získal také výuční list chovatele cizokrajných zvířat.

Důležitou etapou pro Z. Vágnera v zoo byla práce u slonů. Tu sice zastával kratší dobu, ale přesto významně přispěl například při zdárném transportu afrického slona Petra do Ostravy. Nejen u slonů, ale na všech svých působištích prožil nespočetné napínavé i poněkud směšné příhody, které se staly nedílnou součástí jeho života.

Mimo jiné, se Zdeněk Vágner také pravidelně zúčastňoval transportů zvířat, kdy využíval i své síly při stěhování těžkých beden se zvířaty.

Zdeněk Vágner také dovedl prožité příběhy, kterých bylo nepřeberně, vyprávět, s vážnou tváří, ale s humorným podáním, které vždy rozveselilo posluchače.

Zdeněk Vágner má opravdu na co vzpomínat v zaslouženém důchodu, do kterého odešel 31. 10. 2002.

Jiří Felix, odd. dokumentace

Hana Heráňová a knihovna Zoo Praha

V prosinci 2001 odešla do důchodu dr. Hana Heráňová, dlouholetá vedoucí knihovny Zoo Praha. Narodila se 22. 6. 1936 v Mladé Boleslavi, po absolvování gymnázia v Náchodě studovala rok na Vysoké škole zemědělské a v letech 1956–1961 vystudovala přírodovědeckou fakultu UK v Praze. V roce 1960 se provdala za významného české zoologa dr. Ivana Heráně. Po absolvování přírodovědecké fakulty vyučovala přírodopis na základní škole. V roce 1971 nastoupila v pražské zoologické zahradě na tehdejšímu kulturně výchovném oddělení, odkud v roce 1972 přešla na nově zřízené místo knihovníka, kde pracovala až do 31. 12. 2001.

Historie knihovny pražské zoologické zahrady spadá do období před 2. světovou válkou, většina knih pocházela z darů prof. Štěpničky. Systemicky se začala doplňovat po roce 1959 po příchodu prof. Veselovského do funkce ředitele. Knihovnu se podařilo zařadit do jednotné soustavy československých knihoven a díky tomu dostávala Zoo Praha pravidelné příděly valut na nákup odborných zahraničních časopisů. Naše knihovna je například jediná v republice, která má všechny ročníky renomovaného časopisu *Ethology*.

V létě 1972 se již pod vedením dr. Heráňové knihovna přestěhovala ze stísněných prostor hlavní budovy do nově zrekonstruovaného objektu v takzvaném statku. V průběhu 30 let se díky zájmu vedení zoo a především díky neúnavné práci dr. Heráňové podařilo vybudovat knihovnu, jež se řadí k předním přírodovědeckým knihovnám v republice a v rámci zoologických zahrad i ve světě. V současné době

spravuje fond 11 tisíc titulů knih a časopisů. Knihovna je vyhledávána širokou veřejností, a to od studentů vysokých škol přes výtvarníky až po zájemce o přírodu. Knihovna jako součást oddělení dokumentace byla prvním pracovištěm v zoo, kde se při zpracování dat začalo využívat výpočetní techniky.

Ani po odchodu do důchodu se dr. Heráňová nepřestala o další vývoj knihovny Zoo Praha zajímat, a zoologická zahrada tak má možnost i nadále čerpat z jejích dlouholetých zkušeností.

RNDr. Evžen Kůs, dokumentace

Plány 2003

Povodeň roku 2002 zcela zpřetrhala kontinuitu našich plánů. Prvořadým úkolem roku 2003 je obnova zoo po povodni. Tozn. zejména dokončení všech povodňových oprav a v souladu s aktualizovaným Generelem rozvoje Zoo Praha co nejintenzivnější nastartování rekonstrukcí i zcela nových stavebních projektů. Souběžně s touto obnovou chceme stabilizovat chovatelské i návštěvnické fungování zahrady, tj. vrátit počty zvířat i návštěvníků na předpovodňovou úroveň a postupně odstraňovat všechna provozní provizoria. Nejdůležitějším předpokladem i podmínkou našich plánů je zajištění dostatečného finančního krytí pro rychlou a kvalitní obnovu zoo. Naším cílem je nejen zahradu vzkřísit, ale dát jí tvář i úroveň špičkového zařízení 21. století.

Stavby

- dokončení všech povodňových oprav
- rekonstrukce pavilonů želv, goril, ptáků, tučňáků a šelem
- projekce a zahájení výstavby nových expozic dle aktualizovaného Generelu výstavby Zoo Praha (zejména areálu Vodní svět, přednáškového sálu, dětského areálu, karantény a chovatelského zázemí)
- dostavba pavilonu Indonéské džungle

Chovatelství

- návrat všech zvířat evakuovaných při povodni
- obnova chovné skupiny goril
- získání nového chovného páru slonů do skupiny
- plné využívání velkého afrického výběhu
- zajištění chovů pro nové expoziční koncepty Indonéská džungle, Afrika zblízka a Sečuán

Veřejnost

- obnova návštěvnosti na úroveň roku 2001
- zpřístupnění celého areálu zoo do zahájení sezóny
- reklamní kampaň ke zvýšení návštěvnosti
- zapojení veřejnosti do financování obnovy zoo
- rozvoj publikační činnosti (průvodce, obrazová publikace)

Ekonomika

- získání zdrojů pro obnovu zoo
- dokončení jednání o pojistném plnění
- zvyšování příjmů z darů
- obnova úrovně vlastních příjmů z roku 2001
- stabilizace provozního rozpočtu

Vzhůru do nové zoo!